

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
"КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Вадима Гетьмана"

Факультет обліку та податкового менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "Облік і аудит"

Спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

Форма навчання: заочна
очна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**на тему: «ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ
ЗАБОРГОВАНOSTІ КНЕУ ІМЕНІ В. ГЕТЬМАНА»**

здобувача *Чернюшок Олександри Сергіївни*

Науковий керівник: к.е.н., доцент

_____ Тетяна ЛАРІКОВА

**Робота допущена до захисту перед
екзаменаційною комісією з атестації здобувачів
вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор

_____ Людмила ЛОВІНСЬКА

Київ – 2024

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 59 сторінок основного тексту, 12 таблиць, 11 рисунки, список використаних джерел з 61 найменування, додатки.

«ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ КНЕУ ІМЕНІ В. ГЕТЬМАНА»

Об'єкт дослідження є дебіторська заборгованість КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних та методичних положень обліку дебіторської заборгованості на прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є дослідження методичних і організаційних аспектів обліку дебіторської заборгованості на прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Для досягнення цієї мети у роботі поставлено такі **завдання**:

- визначити економічну сутність розрахунків з дебіторами в бюджетних установах;
- окреслити елементи інформаційної бази обліку розрахунків з дебіторами в бюджетних установах;
- провести аналіз нормативно-правової бази обліку розрахунків з дебіторами в бюджетних установах;
- описати організацію обліку розрахунків з дебіторами бюджетних установ;
- визначити методику обліку розрахунків з дебіторами бюджетних установ;
- узагальнити шляхи удосконалення обліку розрахунків з дебіторами в бюджетних установах.

Теоретичне, методологічне та практичне значення отриманих результатів. Кваліфікаційна бакалаврська робота може мати як суто прикладне значення, так і теоретико-методологічне.

За результатами дослідження узагальнено напрями удосконалення облікових процедур розрахунків з різними дебіторами в бюджетних установах з використанням новітньої інформаційної технології ПАРУС- ON-LINE, яка поєднує облікові та управлінські функції програми «Паруса 8.хх» з комунікаційними можливостями Web-технологій.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024.

Рік захисту роботи: 2024.

Ключові слова: дебітори, дебіторська заборгованість, облік розрахунків з різними дебіторами, прострочена дебіторська заборгованість, безнадійна дебіторська заборгованість, облік, бюджетні установи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ «КНЕУ ІМ. В. ГЕТЬМАНА»	7
1.1. Економічна сутність дебіторської заборгованості та її класифікація	7
1.2. Облікова політика щодо розрахунків з різними дебіторами та їх відповідність вимогам НП(С)БОДС	17
1.3. Завдання обліку дебіторської заборгованості бюджетних установ	22
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В «КНЕУ ІМ. В. ГЕТЬМАНА» ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ	25
2.1. Документування розрахунків з різними дебіторами в «КНЕУ ім. В. Гетьмана».....	25
2.2. Синтетичний та аналітичний облік дебіторської заборгованості «КНЕУ ім. В. Гетьмана».....	34
2.3. Розкриття інформації про дебіторську заборгованість у фінансовій та бюджетній звітності «КНЕУ ім. В. Гетьмана».....	46
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Контроль за станом, своєчасністю та обґрунтованістю розрахунків між дебіторами бюджетних установ та їх контрагентами має вирішальне значення для ефективного використання бюджетних коштів. Як основна ланка бюджетної системи, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань та здійснення бюджетних видатків, бюджетні установи відповідають за виявлення, вимірювання, реєстрацію, накопичення, узагальнення, зберігання та передачу інформації про свою діяльність у процесі управління бюджетними коштами, а отже, система бухгалтерського обліку, в якій інформація повинна відповідати як потребам керівництва установи, так і потребам зовнішніх користувачів інформації та сприяти мінімізації помилок.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Питання методології розрахунків з дебіторами та удосконалення організації обліку в бюджетних установах перебувають у колі наукового інтересу і висвітлені в наукових публікаціях Атамас П.Й., Джога Р.Т., Заросило А.П., Болюх М.А., Сушко Н.І., Свірко С.В., Т.В. Ларікова, С.В. Левицька, Л.Г. Ловінська, Т.І. Єфіменко, Хорунжак Н.М., але окремі аспекти облікового відображення розрахунків з дебіторами залишаються актуальними з огляду на реформування бухгалтерського обліку та системи управління фінансами.

Мета і завдання дослідження. Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є дослідження методичних і організаційних аспектів обліку дебіторської заборгованості на прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Для досягнення цієї мети у роботі поставлено такі завдання:

- визначити економічну сутність розрахунків з дебіторами в бюджетних установах;
- окреслити елементи інформаційної бази обліку розрахунків з дебіторами в бюджетних установах;

- провести аналіз нормативно-правової бази обліку розрахунків з дебіторами в бюджетних установах;
- описати організацію обліку розрахунків з дебіторами бюджетних установ;
- визначити методику обліку розрахунків з дебіторами бюджетних установ;
- узагальнити шляхи удосконалення обліку розрахунків з дебіторами в бюджетних установах.

Об'єкт дослідження є дебіторська заборгованість КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних та методичних положень обліку дебіторської заборгованості на прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Методи дослідження. У бакалаврській роботі використано низку методів наукового дослідження: аналіз і синтез, абстрагування та узагальнення (з метою розкриття економічної сутності розрахунків з дебіторами та демонстрації класифікаційного апарату). На основі отриманих результатів використано причинно-наслідковий метод для формулювання напрямів удосконалення облікового відображення розрахунків з дебіторами. Для наочного представлення результатів розрахунків використано метод таблиць та графіків для візуалізації.

Теоретичне, методологічне та практичне значення отриманих результатів. Кваліфікаційна бакалаврська робота може мати як суто прикладне значення, так і теоретико-методологічне.

У ній узагальнено результати аналітичних та розрахункових процедур, що мають безпосереднє значення для КНЕУ імені Вадима Гетьмана, а саме, викладено методичні та організаційні положення облікових процедур розрахунків з різними дебіторами бюджетних установ.

За результатами дослідження узагальнено напрями удосконалення облікових процедур розрахунків з різними дебіторами в бюджетних установах з використанням новітньої інформаційної технології ПАРУС- ON-LINE, яка поєднує облікові та управлінські функції програми «Паруса 8.хх» з комунікаційними можливостями Web-технологій.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, нормативні документи Верховної Ради, Кабінету Міністрів та Казначейства, відомчі методичні рекомендації, фінансова та бюджетна звітність за результатами діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (61 найменування) та додатку. Загальний обсяг роботи - 73 сторінки, з них 59 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ «КНЕУ ІМ. В. ГЕТЬМАНА»

1.1 Економічна сутність дебіторської заборгованості та її класифікація

Дебіторська заборгованість є однією з основних складових активів підприємства. Багато науковців вважають, що основною причиною виникнення дебіторської заборгованості є попередня оплата послуг, товарів та робіт.

Оскільки стандарт щодо бюджетних установ відсутній, то сутність дебіторської заборгованості - це «дебіторська заборгованість» відповідно до Стандарту 10. Згідно з НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», дебітори - це фізичні та юридичні особи, які в минулих подіях заборгували підприємству відповідні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [26].

Для більшості суб'єктів господарювання дебітори є важливим джерелом грошових коштів, які забезпечують дохід суб'єкта господарювання.

Якщо дебітори не сплачують свої борги вчасно, це може спричинити проблеми з поточною фінансовою діяльністю, збитки для підприємства та зниження ліквідності.

Дебіторська заборгованість - це грошові кошти, які клієнти та постачальники заборгували компанії в обмін на товари та послуги. Вона включає неоплачені рахунки-фактури, несплачені комісійні, неоплачені векселі та інші види заборгованості. Вони виникають у ході звичайної господарської діяльності та підлягають погашенню через 12 місяців після звітної дати.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги виникає, коли підприємство продає товари на умовах відстрочки платежу.

Дебіторська заборгованість визнається активом, як тільки визнається дохід від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг. Вона оцінюється за вартістю придбання. Якщо покупець здійснює наступні платежі за товари та продукцію, різниця між справедливою вартістю та номінальною вартістю визнається як дебіторська заборгованість.

Ця різниця визнається як нарахований дохід у періоді, в якому вона виникає.

Важливою причиною виникнення дебіторської заборгованості є недостатність коштів на рахунку підприємства через несвоєчасну оплату за товари, роботи та послуги. Це може призвести до погіршення економічних умов для більшості українських підприємств, зростання інфляції, девальвації національної валюти, високих відсоткових ставок, встановлених банками, зменшення інвестиційних накопичень на підприємствах та зниження платоспроможності.

Вивчення джерел підтверджує підходи до трактування поняття «дебіторська заборгованість» різними науковцями (рис. 1.1).

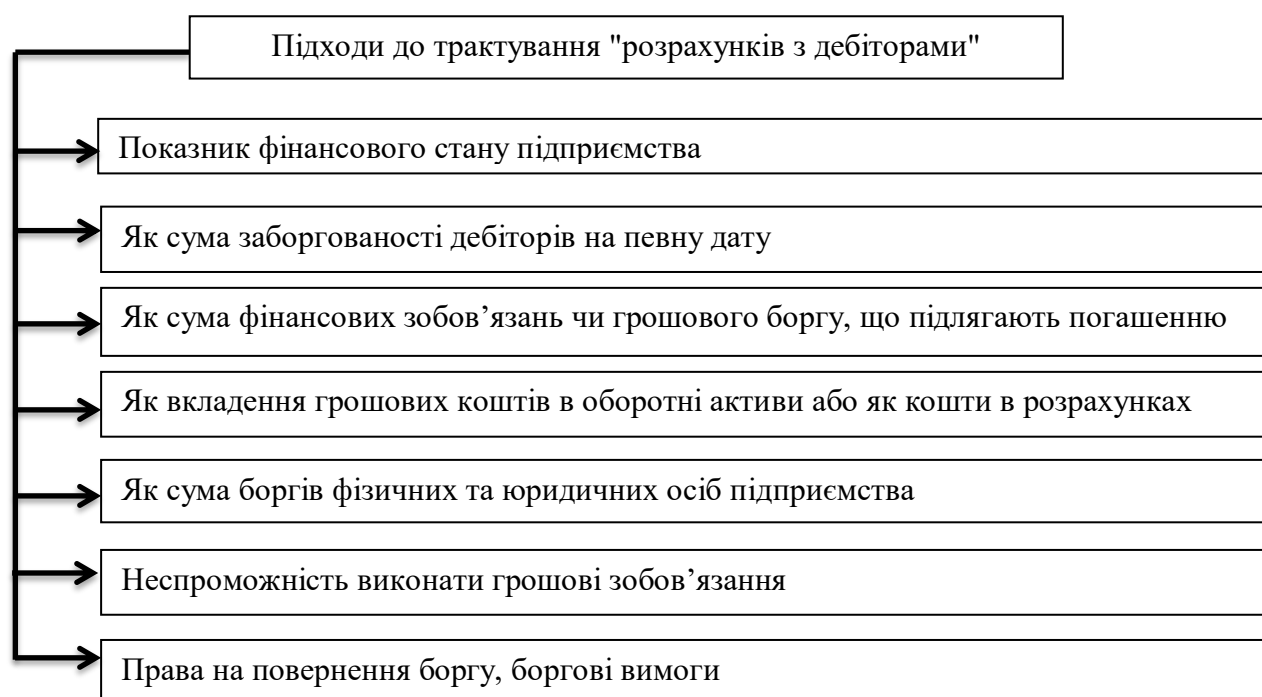

Рисунок 1.1 - Підходи до трактування поняття «розрахунки з дебітором»

Дебіторська заборгованість вважається специфічним активом, оскільки завжди існує ризик її неповернення. Така дебіторська заборгованість потребує постійної уваги та контролю, особливо коли існує підвищений ризик виникнення безнадійних боргів.

На сьогодні не існує єдиного визначення поняття «дебіторська заборгованість». Доцільно проаналізувати трактування поняття науковцями та дослідити саме поняття (табл. 1.1).

Таблиця 1.1. - Визнання терміну "дебіторська заборгованість"

Автори	Визначення
К. С. Сурніна [58].	Розглядайте дебіторську заборгованість як фізичні ресурси, не оплачені постачальниками, або грошові кошти, вилучені з обігу.
Лінник В. Г., Кужельний М. В. [22].	Розглядати дебіторську заборгованість як право на отримання дебіторської заборгованості.
Гнатенко Є. П., Волошина В. В. [7].	Розглядати дебіторську заборгованість як складову оборотного капіталу, зменшення якої призведе до зменшення коефіцієнта покриття. Дебіторську заборгованість потрібно не тільки зменшувати, але й збалансовувати з кредиторською заборгованістю
Є. О. Іванов [15].	Дебіторська заборгованість - це пасив.
Ф. Ф. Бутинець [4].	Сприймайте її як борг, який вам заборгувала інша компанія
М. Д. Білик [3].	Сприймайте дебіторську заборгованість як фізичний ресурс, який не був оплачений постачальниками.
Б. О. Шевченко [61].	Розглядайте її як показник фінансового стану компанії, що відображає суму заборгованості на користь компанії за споживчими та комерційними кредитами клієнтам, які дають майнове право вимагати сплати боргу.

Наразі однією з головних причин кризи української економіки є платіжна криза. Напруженість і протиріччя в процесі виконання фінансових зобов'язань державою, громадянами та суб'єктами господарювання.

Причинами виникнення дебіторської заборгованості вважають недостатність коштів на розрахункових рахунках суб'єктів господарювання через затримку платежів за поставлені товари, виконані роботи та надані послуги суб'єктами господарювання, зниження платоспроможності, зменшення інвестиційних накопичень суб'єктів господарювання, недостатність коштів для придбання іноземної валюти та подальше знецінення гривні.

Проаналізувавши трактування дебіторської заборгованості різними науковцями, можна сказати, що основним принципом є відповідальність суб'єкта

господарювання. Для визначення дебіторської заборгованості необхідно застосовувати «майнові вимоги», які виникають у різних випадках [60].

Таким чином, розрахунки з дебіторами є невід'ємною частиною зобов'язань, що виникають у процесі виробничої діяльності суб'єкта господарювання.

Облік дебіторської заборгованості є важливою складовою фінансового менеджменту компанії. Ефективне управління дебіторською заборгованістю дозволяє компаніям знизити ризик дефолту, забезпечити наявність достатніх ресурсів для фінансової підтримки бізнесу та позитивно вплинути на результати діяльності. Підприємства можуть ефективно управляти дебіторською заборгованістю, використовуючи різні методи та стратегії.

Важливо, щоб ефективне управління дебіторською заборгованістю було інтегроване в загальну фінансову стратегію підприємства, забезпечуючи стійкість і стабільність підприємства. Для досягнення цієї мети компаніям необхідно розробляти та вдосконалювати свої методи та стратегії управління заборгованістю відповідно до умов ведення бізнесу та ринкових умов.

Цивільний кодекс України передбачає визначення позовної давності та її тривалості. Позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу [1]. Загальна позовна давність становить три роки. Відповідно до статті 259 Цивільного кодексу України, позовна давність не може бути скорочена за домовленістю сторін, але може бути продовжена за письмовою згодою сторін.

З метою забезпечення прибутковості, платоспроможності та ліквідності вимог компанії здійснюються наступні етапи управління заборгованістю

I етап: визначення обсягу інформації, необхідної для аналізу.

Етап II: формулювання умов надання комерційних кредитів покупцям і замовникам.

Етап III: розрахунок допустимого розміру дебіторської заборгованості, використовуючи прогнозований обсяг продажів.

У процесі своєї фінансово-господарської діяльності підприємству завжди потрібно розраховуватися з постачальниками, бюджетом та податковими органами. Коли підприємство відвантажує продукцію, воно, як правило, не отримує оплату одразу. Тому в період між моментом відвантаження продукції та моментом отримання оплати кошти підприємства перебувають у формі дебіторської заборгованості.

Визнання, оцінка та класифікація дебіторської заборгованості є важливим етапом в управлінні фінансовою діяльністю компанії.

Визнання дебіторської заборгованості передбачає ідентифікацію та реєстрацію сум, які дебітори заборгували кредиторам. Це можна зробити за допомогою фінансової звітності, договорів про надання послуг або товарів та інших документів, що стосуються операцій між сторонами.

Дебіторська заборгованість суб'єкта господарювання, яка не пов'язана із зобов'язанням за продукцію, товари, роботи або послуги і відображається як частина активів суб'єкта господарювання, класифікується як інша поточна дебіторська заборгованість.

Оцінка дебіторської заборгованості - це оцінка ймовірності її погашення. Для оцінки дебіторської заборгованості використовуються різні методи, включаючи аналіз платоспроможності клієнта, кредитної історії та інших факторів, які можуть вплинути на здатність клієнта погасити заборгованість.

Оцінка дебіторської заборгованості залежить від кількох факторів, включаючи ступінь ризику, частку боргу в загальних активах компанії, термін погашення боргу та кредитний ліміт дебітора [26].

Тому важливо, щоб компанії вели точний облік дебіторів та їхньої заборгованості, а також вживали заходів для забезпечення своєчасної сплати боргів, таких як управління кредитними лімітами для кожного клієнта, надання знижок за швидку оплату, надсилання повідомлень-нагадувань та, за необхідності, стягнення боргів у судовому порядку. Надсилання листів з вимогами та стягнення заборгованості можна здійснювати власними силами або доручити компанії, що спеціалізується на стягненні заборгованості.

Класифікація дебіторської заборгованості може залежати від того, як вона визнається в бухгалтерському обліку.

Дебіторську заборгованість можна класифікувати за строками погашення, ризиком, сумою заборгованості та іншими характеристиками. За ймовірністю погашення дебіторську заборгованість також можна поділити на працюючу, безнадійну та непрацюючу (рис. 1.2).

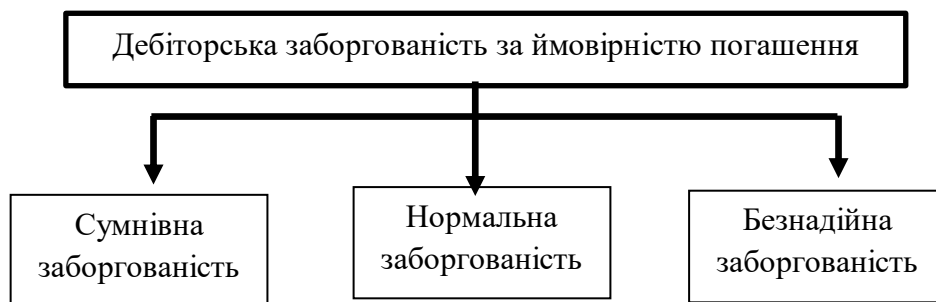

Рисунок 1.2 Дебіторська заборгованість за ймовірністю погашення

Джерело: розроблено автором за інформацією [23]

- Нормальна заборгованість - це заборгованість, щодо якої є впевненість у її погашенні.

- Сумнівна заборгованість - це заборгованість, щодо якої немає впевненості в її погашенні.

- Безнадійна заборгованість - це заборгованість, ймовірність погашення якої вважається низькою. Вона обліковується на окремому позабалансовому рахунку протягом перших трьох років після списання. Метою ведення такого рахунку є відстеження ймовірності повернення боргу в разі покращення фінансового стану боржника. [26]

Крім того, класифікація дебіторської заборгованості може включати різні рівні ризику (рис. 1.3).

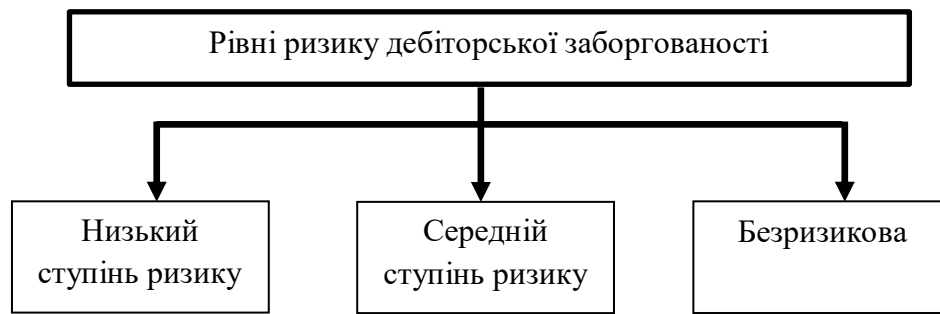

Рисунок 1.3. Класифікація рівнів ризику дебіторської заборгованості

Джерело: побудовано автором за інформацією [26]

1. Низький ступінь ризику: дебіторська заборгованість, пов'язана з надійними клієнтами, бізнес яких є стабільним і які мають добру кредитну історію.
2. Середній ступінь ризику: вимоги, пов'язані з клієнтами, які мають історію фінансових труднощів або затримок платежів.
3. Безризикова: дебіторська заборгованість, пов'язана з клієнтами, які мають серйозні фінансові труднощі або погану кредитну історію.

Ці класифікації корисні для прийняття рішень щодо фінансування клієнтів, розробки стратегій збільшення продажів і посилення управління заборгованістю. [6]

Оцінка ризику дебіторської заборгованості важлива для визначення заходів, необхідних для зменшення ризику дебіторської заборгованості. Наприклад, якщо дебіторська заборгованість класифікується як високо ризикована, можна вжити додаткових заходів для забезпечення її погашення, таких як моніторинг платежів і надсилання нагадувань.

Оцінка ризиків також може бути корисною при визначенні стратегії фінансування компанії для своїх клієнтів. Наприклад, якщо компанія має велику кількість клієнтів з високим ризиком дебіторської заборгованості, їй може знадобитися скоротити кредитні лінії, вимагати авансових платежів або відмовитися від ведення бізнесу з деякими клієнтами.

Для оцінки дебіторської заборгованості використовуються різні методи. Наприклад, метод кредитного скорингу використовує статистичні методи для визначення ризику дебіторської заборгованості на основі платіжної історії клієнта

та інших факторів. Існує також метод прогнозування, який використовує таку інформацію, як економічні умови та галузь клієнта для визначення ризику дебіторської заборгованості.

Оцінка та класифікація дебіторської заборгованості допомагають компаніям управляти своїми фінансами та забезпечувати ліквідність.

Ці класифікації є важливими інструментами для управління дебіторською заборгованістю, оскільки вони дозволяють компаніям управляти своєю дебіторською заборгованістю та приймати своєчасні рішення щодо її подальшого використання.

Дебіторську заборгованість можна класифікувати за характером комерційної операції (рис. 1.4).

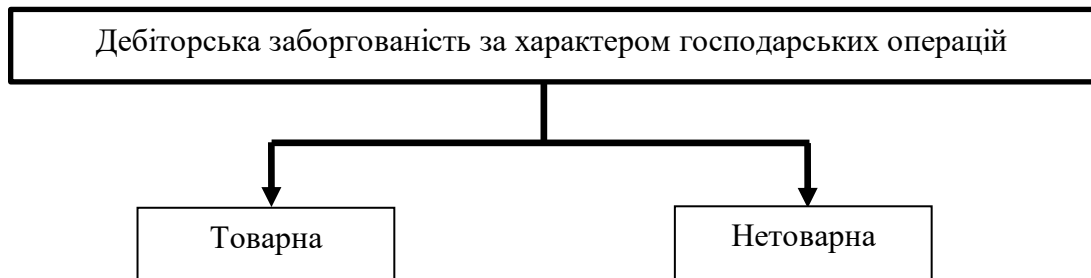

Рисунок 1.4. Класифікація дебіторської заборгованості за характером господарських операцій

Джерело: розроблено автором за інформацією [26]

Товарна дебіторська заборгованість - це заборгованість клієнтів, що виникає в результаті продажу товарів або послуг. Вона є різновидом торгової дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість є важливим показником фінансового стану компанії. Дебіторська заборгованість показує, скільки компанія очікує отримати від своїх клієнтів за надані товари чи послуги. Управління торговою дебіторською заборгованістю включає встановлення кредитних лімітів, перевірку платіжної дисципліни клієнтів, систематичний моніторинг ситуації із заборгованістю та управління процесом її своєчасного погашення. Оцінка торгової дебіторської заборгованості включає визначення суми коштів, очікуваних від покупців, строків погашення, суми зобов'язань відносно загальних активів компанії та рівня ризику, пов'язаного з кожним покупцем.

Нетоварна дебіторська заборгованість - це заборгованість клієнтів не від продажу товарів чи послуг, а від кредитів, позик, надання інших видів кредитів, оплати послуг, платіжних операцій тощо. Це також вид дебіторської заборгованості. Управління нетоварною дебіторською заборгованістю включає встановлення кредитних лімітів, перевірку платіжної дисципліни клієнтів, систематичний моніторинг стану заборгованості та управління процесом її своєчасного погашення.

Оцінка нетоварної дебіторської заборгованості включає визначення суми заборгованості за кожним видом послуг або кредитів, відстеження термінів її погашення та визначення ризиків, пов'язаних з кожним клієнтом.

Довгострокова дебіторська заборгованість - це заборгованість, яка підлягає погашенню більш ніж через 12 місяців після звітної дати. Зазвичай це довгострокові позики клієнтам, які підлягають погашенню після одного року.

Поточна дебіторська заборгованість - це дебіторська заборгованість, щодо якої немає впевненості в отриманні. Вона підлягає погашенню протягом 12 місяців після звітної дати. Поточна дебіторська заборгованість - це, як правило, невеликі суми заборгованості клієнтів за придбання товарів або послуг, які підлягають погашенню протягом короткого періоду часу. [26]

Класифікація дебіторської заборгованості включає рівень ліквідності статті балансу. Класифікація дебіторської заборгованості включає рівень ліквідності статті балансу. Класифікація дебіторської заборгованості надає повну інформацію про рівень зобов'язань та грошову конвертацію зобов'язань.

Розкриває економічну природу різних видів дебіторської заборгованості та відображає детальний фінансовий аналіз.

Дебіторську заборгованість можна поділити на довгострокову, поточну та безнадійну відповідно до термінів її погашення (рис. 1.5).

Рисунок 1.5. Класифікація дебіторської заборгованості згідно з НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»

Джерело: розроблено автором за інформацією [26]

Джерело: побудовано автором за даними [26].

Оцінка дебіторської заборгованості за строками погашення допомагає компаніям зрозуміти, яка частина дебіторської заборгованості є довгостроковою, а яка - поточною, що важливо для управління грошовими потоками та ризиками.

Клієнти - це фізичні та юридичні особи, які купують продукцію, товари, роботи та послуги.

Замовники - це фізичні та юридичні особи, які замовляють виробництво певної продукції, послуг та робіт для іншої сторони контракту.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю вимагає постійного моніторингу та аналізу. Ефективне управління дебіторською заборгованістю є

важливим елементом фінансового менеджменту компанії, що допомагає зберегти фінансові ресурси, забезпечити стабільність бізнесу та знизити ризики.

Отже, визнання, оцінка та класифікація дебіторської заборгованості є важливими кроками у підтримці фінансової стійкості компанії та забезпеченні її прибутковості. Ці процеси допомагають компаніям встановити критерії для прийняття кредитних рішень і планування фінансових операцій.

1.2 Облікова політика щодо розрахунків з різними дебіторами та їх відповідність вимогам НП(С)БОДС

Облікова політика щодо дебіторської заборгованості відіграє важливу роль у системі розрахунків з клієнтами та у поданні інформації у фінансовій звітності.

Важливо зазначити, що обраний підхід має значний вплив на фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Організація обліку розрахунків з покупцями має на меті

- Встановити критерії класифікації покупців.
- Вибір методу визначення резерву сумнівних боргів.
- Розробити та довести до відома вищого керівництва графік документообігу для підтвердження дебіторської заборгованості.
- Вибрати бухгалтерські регістри для відображення розрахунків з клієнтами та довести цю інформацію до відома обраного вищого керівництва.
- Забезпечити передачу інформації з бухгалтерських книг до бухгалтерії для складання звітності.

Ключові аспекти облікової політики щодо розрахунків з дебіторами в державному секторі включають ідентифікацію дебіторів, класифікацію заборгованості, оцінку кредитоспроможності, встановлення умов оплати та кредитування, моніторинг та аналіз розрахунків, облік вартості дебіторської заборгованості та нарахування амортизації, а також розкриття цієї інформації у фінансовій звітності відповідно до вимог НП(С)БОДС.

Основним документом, що регулює облікову політику на підприємстві, є Наказ про облікову політику.

Наказ про облікову політику повинен містити такі ключові елементи, як вид діяльності підприємства, форма бухгалтерського обліку, основні вимоги до документального оформлення реалізації продукції, визнання та оцінка дебіторської заборгованості, класифікація дебіторської заборгованості, резерв сумнівних боргів, безнадійні борги, списання, зберігання документів, інвентаризація та внутрішній контроль за розрахунками (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Елементи облікової політики розрахунків з різними дебіторами

Елементи облікової політики	Значення
Вид господарської діяльності	Для того, щоб точно визначити типи вимог, які підлягають резервуванню, важливо чітко визначити сферу діяльності компанії. Це пов'язано з тим, що необхідно чітко розмежовувати операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, що визначає, яка дебіторська заборгованість підлягає резервуванню.
Форма ведення обліку	Впливає на склад і застосування бухгалтерських книг. Існує два типи: ручний (наприклад, журнали-ордери) та комп'ютеризований.
Основні вимоги до документації з продажу продукції	Ділові контракти з постачальниками та клієнтами слід зберігати окремо. Перед укладанням контракту з покупцем рекомендується проаналізувати його платоспроможність. До основних документів, що супроводжують відпуск продукції покупцям, також рекомендується додати вимоги щодо «стандартів якості». Якість продукції підтверджується детальним експертним висновком, що включає розшифровку основних параметрів якості, які відповідають вимогам національних стандартів України.
Визнання та оцінка дебіторської заборгованості	Для визнання дебіторської заборгованості активом необхідно, щоб: існувала ймовірність того, що підприємство отримає економічні вигоди при погашенні дебіторської заборгованості; та сума дебіторської заборгованості може бути достовірно визначена. У випадку дебіторської заборгованості від покупців, ризику та вигоди, пов'язані з правом власності на товари або послуги, повинні бути передані покупцеві. Продавець більше не повинен контролювати продані активи. Також рекомендується передбачити можливість оцінки дебіторської заборгованості за справедливою вартістю, що відповідає концепції управління вартістю підприємства.

Продовження таблиці 1.2	
Класифікація дебіторської заборгованості	Класифікація та тип дебіторської заборгованості, що використовується для цілей управління, повинні бути чітко визначені та зафіксовані, а для обліку дебіторської заборгованості на основі обраної класифікації має бути передбачений відповідний розділ для аналізу.
Безнадійні борги та їх визнання	Описано критерії визнання вимог безнадійною заборгованістю та джерела інформації, які використовуються для підтвердження цього, а саме: несвоєчасне погашення боржником заборгованості та відкриття провадження у справі про неплатоспроможність.
Безнадійна дебіторська заборгованість	Бухгалтерське та податкове законодавство встановлює чіткий перелік умов, за яких дебіторська заборгованість може бути класифікована як безнадійна.
Списання безнадійних боргів	Встановити чіткий алгоритм списання непрацюючих кредитів та передбачити, що таке списання може бути здійснене лише за наказом голови правління, на підставі інвентаризації та письмового обґрунтування доцільності такого списання.
Документальне оформлення	Строк зберігання ділових документів, що стосуються правочинів та інших зобов'язань і прав, може бути встановлений з урахуванням можливості використання таких документів для відновлення правочину в разі проведення аудиту або спілкування з партнерами. Цей строк не може бути меншим за строк позовної давності (від 5 до 10 років).
Інвентаризація	Перед початком нового фінансового року важливо спланувати та затвердити графік інвентаризації з переліком об'єктів обліку, що підлягають перевірці, та чітко визначеними методами розрахунку.
Внутрішній контроль платежів	Внутрішній контроль за розрахунками призначений для систематичного моніторингу достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності щодо дебіторської та кредиторської заборгованості, своєчасності розрахунків з кредиторами та пред'явлення боргових вимог до дебіторів. Цей контроль здійснюється працівниками бухгалтерії та ревізійною комісією.

Джерело: розроблено автором за інформацією [23]

Наведені в таблиці елементи облікової політики мають бути чітко викладені в наказі про облікову політику підприємства. Зокрема, важливо вказати обраний варіант у відповідному розділі.

До наказу про облікову політику рекомендується додавати відповідні додатки, що деталізують окремі аспекти обліку. Одним з найважливіших з них є додаток щодо обліку дебіторської заборгованості в платіжних системах з клієнтами. Для чіткого визначення обліку дебіторської заборгованості в системі

розрахунків з покупцями рекомендується використовувати такі додатки: план рахунків; положення про претензійно-позовну роботу; посадові інструкції бухгалтерів щодо розрахункових операцій; реєстр аналітичного обліку дебіторської заборгованості; порядок створення та використання резервів підприємства; графік документообігу; графік документообігу графіки, затверджені строки зберігання господарських договорів та іншої ділової документації, графіки проведення інвентаризацій та складів

Впровадження наведених вище пропозицій щодо обліку та оцінки дебіторської заборгованості та їх інтеграція в накази про облікову політику компанії допоможе організувати правильний облік дебіторської заборгованості в системі розрахунків з покупцями, отримати достовірну та повну інформацію про дебіторську заборгованість та підвищити ефективність прийняття управлінських рішень.

Важливо, що політика компанії в сфері розрахунків з клієнтами може мати значний вплив на динаміку дебіторської заборгованості.

Помилки у визначенні термінів погашення дебіторської заборгованості, ризик непроведення відвантажень, нездатність клієнтів дисконтувати дострокову оплату рахунків-фактур - все це може призвести до різкого зростання дебіторської заборгованості. Затримки з погашенням дебіторської заборгованості можуть, у свою чергу, призвести до кризи неплатежів. Тому для забезпечення стабільного фінансового стану важливо не тільки правильно організувати облік дебіторської заборгованості, але й ретельно продумати політику розрахунків з клієнтами.

До планування та впровадження таких заходів слід залучати кваліфікованих фахівців з бухгалтерського обліку, фінансів та управління ризиками. Регулярно здійснюючи моніторинг та аналіз дебіторської заборгованості, а також впроваджуючи заходи зі стягнення заборгованості, компанії можуть мінімізувати ризики та забезпечити стабільність своїх бізнес-операцій.

Впроваджуючи наведені вище рекомендації, компанії можуть покращити свою фінансову дисципліну, підвищити ефективність управління дебіторською заборгованістю та приймати кращі бізнес-рішення.

Отже, облікова політика щодо розрахунків з різними дебіторами в державному секторі повинна відповідати вимогам НП(С)БО ДС для забезпечення достовірного обліку та звітності з цього питання. Така облікова політика допомагає підприємствам ефективно управляти дебіторською заборгованістю, забезпечуючи дотримання вимог Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі.

1.3. Завдання обліку дебіторської заборгованості бюджетних установ

Основною проблемою в обліку розрахунків з різними дебіторами є вибір правильних критеріїв систематизації дебіторської заборгованості відповідно до чинного законодавства.

Таблиця 1.3 – Види дебіторської заборгованості для бюджетних установ

Види дебіторської заборгованості	
За вексями отриманими	Заборгованість покупців, постачальників та інших дебіторів за відвантажену продукцію, виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена вексями.
За товари та послуги	Непогашені зобов'язання за товари, роботи та послуги від клієнтів або постачальників, за винятком векселів.
За виданими авансами	Сума коштів, перерахованих авансом іншій особі для виконання договірних зобов'язань.
Підзвітних осіб	Суми заборгованості працівників за авансами, отриманими на операційні витрати та відрядження.
За претензіями	Зобов'язання щодо претензій і штрафів, накладених на постачальників, підрядників, перевізників та інші організації.
За нарахованими доходами	Суми, ще не отримані компанією як відсотки, дивіденди, роялті або інші доходи.
За відшкодуванням завданих нестач та збитків	Прострочення платежів, належних компанії внаслідок нестачі, втрати, псування цінностей або крадіжки коштів.
За відшкодуванням податку на додану вартість	Заборгованість держави перед платниками податків, що виникає внаслідок переплати податків.
За розрахунками з цільовими фондами	Розрахунки з державними цільовими фондами, включаючи допомогу з тимчасової непрацездатності.
За розрахунками з позик членам кредитних спілок	Заборгованість членів кредитної спілки за кредитами.
Інша дебіторська заборгованість	Взаємодія з працівниками щодо довгострокових позик, наданих компанією працівникам, та розрахунків з юридичними та фізичними особами, що відбулися за період понад 12 місяців.

Продовження таблиці 1.3	
За розрахунками з деривативами	Розрахунки за операціями з деривативами

Джерело: розроблено автором за інформацією [26]

Метою обліку платіжних операцій є створення достовірної, повної та точної картини фінансових взаємовідносин з наступними контрагентами

Покупці: облік заборгованості за товари та послуги, отриманих авансів, виставлених рахунків тощо

Постачальники: управління платежами за товари та послуги, отриманими авансами, векселями тощо

Персонал: облік заробітної плати, податків, відпусток, лікарняних тощо.

Уряд: управління сплатою податків, зборів, пожертвувань тощо.

Використання коштів: відстежуйте витрати за різними статтями та контролюйте ефективність використання ресурсів.

Основні функції обліку дебіторської заборгованості полягають у наступному

- Виявлення простроченої та простроченої дебіторської заборгованості: визначення сум, які реально очікуються до отримання, та сум, які втратили свою актуальність. Класифікація дебіторської заборгованості за строками погашення (прострочена, поточна та довгострокова).

- Управління списанням простроченої дебіторської заборгованості: перевірка доцільності списання простроченої та безнадійної дебіторської заборгованості.

- Перевірка правильності обліку дебіторської заборгованості: порівняння обраного методу визначення обсягу реалізації з фактичними даними про дебіторську заборгованість. Перевірка правильності відображення дебіторської заборгованості у фінансовій звітності.

- Попередження простроченої дебіторської заборгованості: вжиття заходів для забезпечення своєчасного надходження коштів від дебіторів. Застосування превентивних механізмів для мінімізації ризику неплатежів.

- Регулярна звірка даних бухгалтерського обліку з дебіторами: порівняння інформації про дебіторську заборгованість з даними, які є у дебіторів. Виявлення та виправлення розбіжностей в обліку.

- Подання задокументованих розрахункових операцій Реєструвати всі господарські операції, пов'язані з дебіторською заборгованістю, на підставі первинних документів. Точний і повний облік розрахунків з дебіторами.

- Кореспонденція між аналітичними та синтетичними рахунками: узгодження даних про дебіторську заборгованість між синтетичними та аналітичними рахунками. Контроль правильності ведення обліку дебіторської заборгованості.

- Відображення розрахункових операцій у податковому обліку Правильне визначення вимог та податкових зобов'язань Забезпечення узгодженості між податковим та бухгалтерським обліком.

- Попередження невиконання зобов'язань кредиторами та дебіторами: запобігання штучному завищенню та заниженню кредитів та боргів Надання достовірної інформації про фінансовий стан компанії.

Для обліку розрахунків з різними дебіторами використовуються такі методи обліку

1. журнально-ордерна форма обліку: облік дебіторської заборгованості ведеться в журналах-ордерах. Журнальні записи використовуються для підготовки бухгалтерських проводок.

2. Комп'ютерний облік: облік торгової дебіторської заборгованості ведеться в спеціальному програмному забезпеченні. Програмне забезпечення дозволяє автоматизувати облік та аналіз дебіторської заборгованості.

Ведення належного обліку розрахунків з різними дебіторами дозволяє компанії

своєчасно отримувати оплату за відвантажені товари, виконані роботи та надані послуги, знизити ризик неплатежів, оптимізувати управління дебіторською заборгованістю та покращити фінансову стабільність.

Відповідно до плану рахунків «Наказ мінфіну №12.03», для узагальнення інформації про розрахунки з різними дебіторами бюджетні установи використовують такі рахунки: 2111 Поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги; 2113 Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками з постачальниками товарів, робіт, послуг, аванси підрядникам у розрахунках; 2117

Інша поточна дебіторська заборгованість; 2013 Інша довгострокова дебіторська заборгованість. [24]

Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з різними дебіторами ведеться в меморіальному ордері № 4 «Накопичувальна відомість за розрахунками з іншими дебіторами» ф. № 408 (бюджет). [25]

Вибір конкретних рахунків для обліку розрахунків з дебіторами залежить від плану рахунків, що використовується підприємством.

Відповідно, політика щодо дебіторської заборгованості на підприємствах повинна

Вжиття запобіжних заходів, таких як перевірка постачальників, встановлення термінів оплати та санкцій за прострочення платежів; постійний моніторинг дебіторської заборгованості та вжиття заходів для її погашення.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В «КНЕУ ІМ. В. ГЕТЬМАНА» ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1 Документування розрахунків з різними дебіторами в «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

Організація бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами включає номенклатуру обліку, носіїв облікової інформації, рух носіїв облікової інформації та методологічне, інформаційне і технічне забезпечення облікового процесу;

Суб'єктна складова організації бухгалтерського обліку - це робота виконавців облікових функцій, які можуть бути колективними або індивідуальними. У першому випадку досліджуються особливості формування колективу працівників, об'єднаних спільною функціональною відповідальністю за виконання облікових завдань. Такі колективи називаються обліковими підрозділами (наприклад, бухгалтерськими службами). Оптимізація та раціоналізація такої колективної роботи напряму залежить від вибору структури бухгалтерської служби та чисельності персоналу.

Ефективна організація обліку дебіторської заборгованості складається з умов, правил та процедур і є однією з ключових потреб бюджетної установи в її господарській діяльності для досягнення поставлених цілей та завдань. З метою покращення фінансово-економічного стану та досягнення запланованих результатів процес обліку дебіторської заборгованості повинен складатися з окремих етапів (рис. 2.1), дотримання яких забезпечить установі ефективний та результативний процес управління дебіторською заборгованістю.

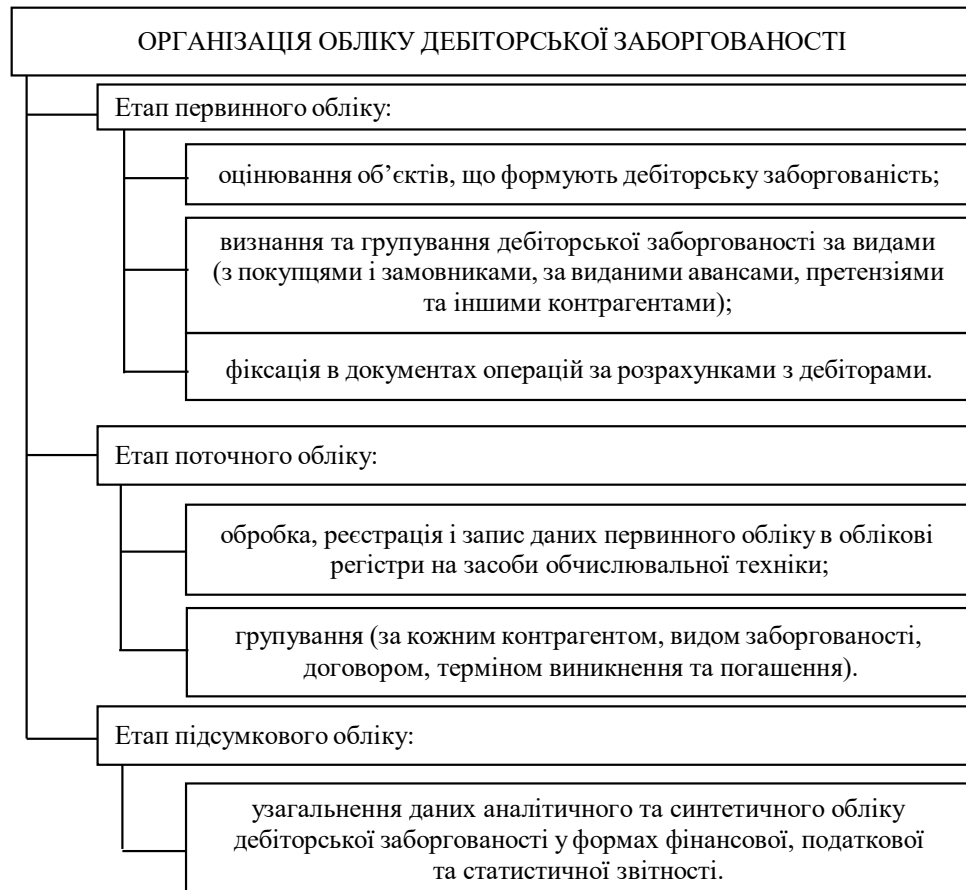

Рисунок 2.1 - Етапи організації обліку дебіторської заборгованості в бюджетних установах

Джерело : узагальнено авторами за даними [35]

Неповнота обліку дебіторської заборгованості призводить до збільшення її обсягу, втрати змістовності облікової інформації, викривлення характеру інтерпретації та недостовірності облікових даних, що негативно впливає на процес управління та функціонування бюджетної установи в цілому.

Однією з основних проблем в організації обліку дебіторської заборгованості є неповний відбір потенційних покупців. Удосконалення системи відбору таких суб'єктів дозволить здійснювати попередню перевірку та оцінку торгових партнерів з точки зору їх спроможності своєчасно погашати заборгованість та не допускати прострочення платежів.

Основні напрямки обліку розрахунків з різними дебіторами показані на рисунку 2.2.

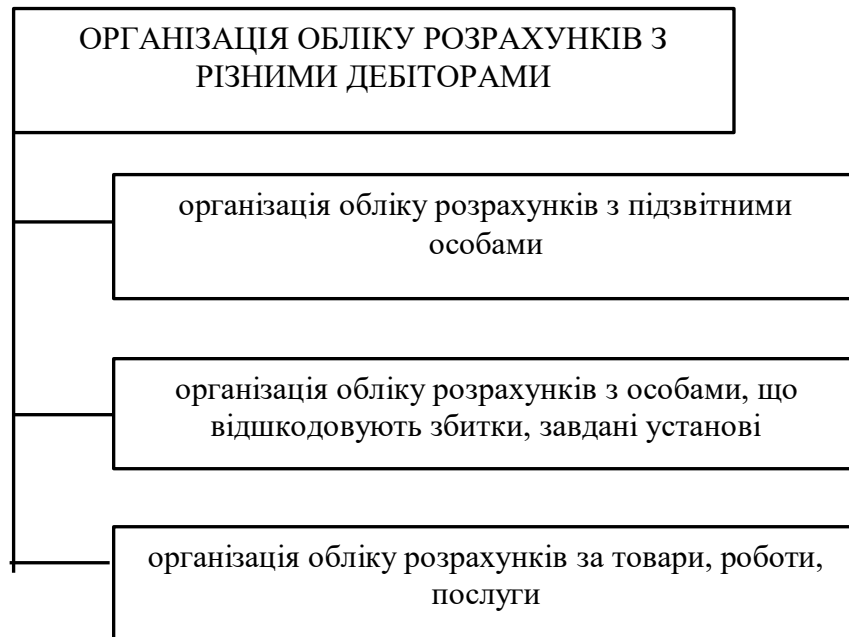

Рисунок 2.2. Організація обліку розрахунків з різними дебіторами бюджетних установ

Джерело: узагальнено автором на основі [35]

Одним з основних видів розрахунків з дебіторами в КНЕУ є платіжні вимоги за товари, роботи та послуги, тоді як основним видом послуг є освітні послуги.

Основним є визнання дебіторської заборгованості в момент укладення договору. Організації щодо вибору носія облікової інформації (сфера застосування якого окреслена у вищезазначеному нормативному документі) (рис.2.3).

Рисунок 2.3. Загальна схема руху облікової інформації щодо розрахунків за освітні послуги КНЕУ.

Джерело: узагальнено автором на основі [45]

Дебіторська заборгованість та нарахований дохід виникають під час укладання договорів про надання освітніх послуг, відповідно до Наказу Міністерства фінансів від 08.09.2017 р. № 755 «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів та інших облікових реєстрів бюджетних установ і порядку їх складання для цілей бухгалтерського обліку»:

- Дебіторська заборгованість - меморіальний ордер № 4 «Накопичувальна відомість за розрахунками з дебіторами

- нараховані доходи - Меморіальний ордер № 14 «Накопичувальна відомість нарахування доходів спеціального фонду суб'єктів державного сектору» [12].

Не менш важливим напрямком у КНЕУ є розрахунки з підзвітними особами. Перелік посад, які мають право на отримання підзвітних коштів, складається на основі аналізу штатного розпису, з урахуванням цілей витрат та запланованих заходів на рік. Напрямки витрат підзвітних коштів включають операційні витрати, витрати на відрядження та витрати на наукові експедиції. Серед заходів, що розглядаються як можливі джерела цих витрат, конференції різного рівня (міжнародні та національні), наукові експедиції відповідно до плану роботи установи, стажування за кордоном, вивчення досвіду організації роботи установ аналогічного профілю за кордоном, участь у семінарах та конференціях. Розглядаючи процедуру визначення переліку посад на основі цих положень, варто

звернути увагу на пріоритет, який надається найвищому рівню кваліфікаційної характеристики та можливе підвищення останньої в результаті участі умовного працівника у вищезазначених заходах.

Відповідно, посади, які можуть бути включені до переліку:

- Керівник установи та його заступники (службові відрядження для участі у зустрічах на вищому рівні, вивчення досвіду управління та організації роботи аналітичної інституції тощо)

- головні бухгалтери та їхні заступники (службові відрядження для участі в семінарах, звітування головних розпорядників коштів тощо)

- провідні експерти установи у своєму профілі (поїздки для участі у конференціях, наукових експедиціях, дослідницькі поїздки на стажування за кордон тощо)

- заступники керівників структурних підрозділів, пов'язаних з економікою, експедитори (закупівля конкретних матеріальних запасів, поїздки для доставки запасів в установу) [29].

Облік розрахунків з підзвітною особою передбачає роботу, показану на рис. 2.4.

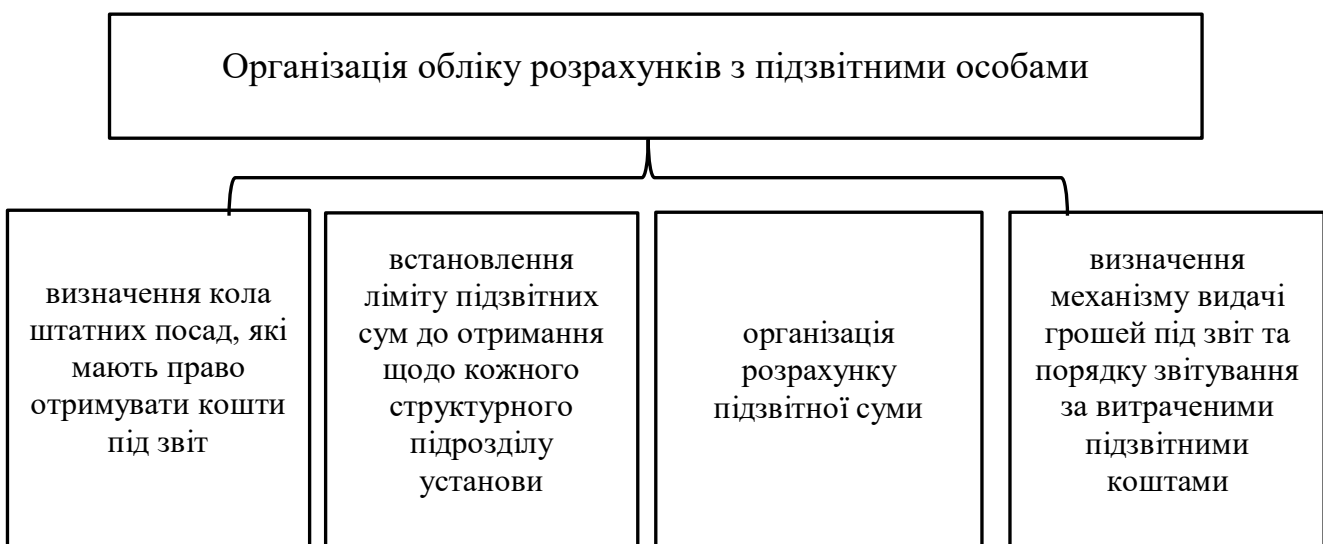

Рисунок 2.4. Організація обліку розрахунків з підзвітними особами

Джерело: узагальнено автором на основі [30]

Визначення ліміту підзвітності для структурного підрозділу передбачає врахування запланованої діяльності кожного структурного підрозділу та вивчення

потреб останнього. Підзвітний ліміт встановлюється на певний період часу (зазвичай на квартал). Цей розрахунок базується на сумі умовно відомих витрат на відрядження, кількості та частоті поїздок, а також на сумі необоротних запасів, придбаних через підзвітну особу.

Організація нарахування авансових платежів включає організацію роботи бухгалтерів, які здійснюють цю роботу, в частині

- Забезпечення інструктивними документами, основним змістом яких є Наказ Міністерства фінансів України від 13 березня 1998 року № 59 «Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон» [11];

- Підготовка робочих інструкцій відповідно до зазначеного нормативного документу.

- Надання інформації про вартість транспортних квитків на шляху прямування до місця прибуття та місця проживання

- надання інформації про граничні ціни на відповідні категорії запасів, які необхідно придбати.

Механізм видачі грошей під звіт та звітування про результати їх витрачання загалом регулюється Положенням про ведення касових операцій у національній валюті України від 29.12.2017 р. № 148 [17].

Відповідно до цього документа, готівка видається касою фінансової установи під звіт конкретному працівнику бухгалтерії, який зобов'язаний надати повний звіт про підзвітні суми, раніше отримані цією особою. Каса видає підзвітну суму на підставі видаткового касового ордера, виданого бухгалтерією. Ці видаткові ордери ґрунтуються на замовленнях на відрядження або на замовленнях, що є результатом виплат, здійснених за рахунок підзвітних коштів. Кожна посадова особа подає до бухгалтерії попередній звіт про суму витрат разом з усіма оригіналами підтверджуючих документів (наприклад, рахунки-фактури, проїзні квитки, квитанції, посвідчення про відрядження тощо.).

Звіт подається разом з усіма невитраченими залишками готівки в такі строки: протягом трьох днів після повернення з відрядження; протягом наступного робочого дня після отримання готівки на господарські потреби під звіт.

На підставі отриманого авансового звіту та супровідних документів підзвітна особа, перевіривши достовірність останніх та обґрунтованість витрат, розраховує суму відшкодування та вносить її до авансового звіту. Попередній звіт підписується керівником, після чого з підзвітною особою проводиться остаточний розрахунок. Відповідно до статті 127 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII, якщо повернення авансу підзвітною особою не здійснено у встановлений строк, керівник установи зобов'язаний у триденний строк стягнути з підзвітної особи суму авансу, що була видана. Нагадаємо, що керівник установи має право видати наказ (розпорядження) про відрахування зазначеної суми із заробітної плати працівника протягом одного місяця з дня [13] за умови, що працівник визнає претензії щодо причин і розміру відрахування.

Основними з них є організація видачі готівки під звіт, повернення невикористаних авансів, утримання невикористаних авансів із заробітної плати та організація вибору носіїв облікової інформації, сфера застосування яких окреслена вищезазначеним нормативним документом, а також організація руху носіїв облікової інформації за загальною схемою, наведеною на рис. 2.5.

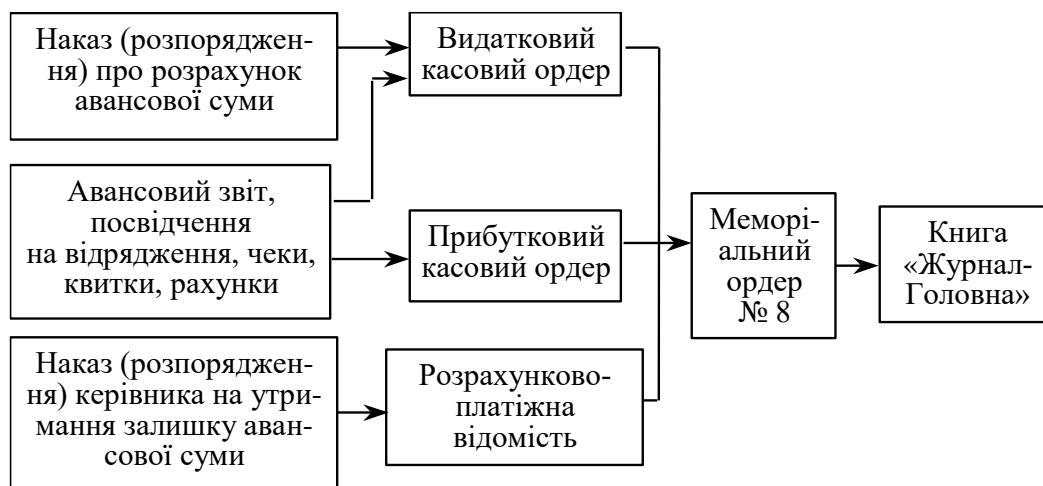

Рисунок 2.5. Загальна схема руху облікової інформації щодо розрахунків з підзвітними особами.

Джерело: узагальнено автором на основі [45]

Організація обліку розрахунків з працівниками з відшкодування шкоди, заподіяної установі, включає визначення механізму відшкодування шкоди та методики обліку. Механізм відшкодування збитків, завданих установі винною

особою, встановлено постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.96 р. № 116 «Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей» [23], Законом України від 6.06.95 р. № 217/95-ВР «Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та інших матеріальних цінностей» [6]; Наказ Міністра фінансів України від 02 вересня 2014 року № 879 «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» [18].

На підставі цих документів складається акт про нестачу відповідного виду товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів або грошових документів, виходячи із встановлення факту втрати через недбалість конкретної посадової особи. У разі підтвердження нестач або втрат внаслідок шахрайства відповідні документи передаються до слідчого органу у п'ятиденний строк з моменту підтвердження нестач або втрат, а також пред'являється цивільний позов на суму підтверджених нестач або втрат. На підставі акта інвентаризації та протоколу засідання інвентаризаційної комісії керівник установи приймає рішення про відшкодування винною особою завданих збитків у розмірі, передбаченому чинним законодавством. У наказі обов'язково зазначається спосіб сплати суми відшкодування (в касу установи або на її рахунок) та термін сплати, який контролюватиметься відповідним працівником бухгалтерії. Якщо винна особа не сплачує заборгованість через касу установи, працівник бухгалтерії повинен відраховувати із заробітної плати особи частинами в межах загальної суми можливих відрахувань.

Організація бухгалтерського обліку розрахунків з працівниками з відшкодування завданих працівником збитків включає такі завдання: віднесення суми збитків на винну особу, погашення заборгованості винною особою, перерахування відповідної суми (суми відшкодованих збитків) до бюджету, організація вибору носіїв облікової інформації (рис. 2.6).

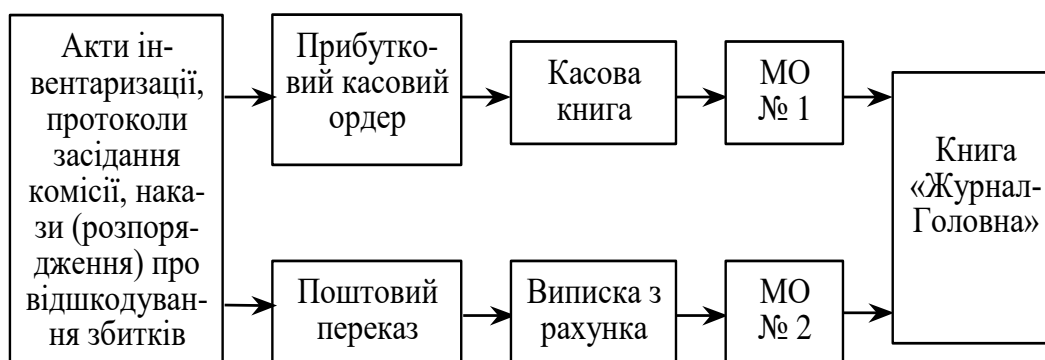

Рисунок 2.6. Організація технології облікового процесу розрахунків з працівниками з приводу відшкодування завданих їм збитків

Джерело: узагальнено автором на основі [44]

Вибір найбільш прийнятної для бюджетної установи форми оплати; узгодження термінів платежів з урахуванням мінімізації часового інтервалу між списанням коштів з рахунку бюджетної установи та отриманням товару або між передачею товару та отриманням коштів бюджетною установою; забезпечення взаєморозрахунків упорядкування адресних книг постачальників.

Таким чином, бюджетна установа розрізняє облік розрахунків з іншими дебіторами, тобто облік розрахунків за надані послуги, облік розрахунків з підзвітними особами та облік розрахунків з особами, які відшкодовують завдані їй збитки.

2.2 Синтетичний та аналітичний облік дебіторської заборгованості «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

Модернізація бухгалтерського обліку в бюджетних установах є одним з основних завдань удосконалення системи управління фінансами. Важливим аспектом модернізації системи бухгалтерського обліку є запровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. Слід зазначити, що згідно з чинним підходом до бухгалтерського обліку, у розділі 2 балансу (форма № 1-дс) узагальнюються як фінансові активи матеріальні цінності, роботи і послуги, роботи з капітального будівництва, а також дебіторська заборгованість за послуги, що надаються розпорядником бюджетних коштів, та доходи до отримання у розділі 2 балансу (форма № 1-дс) [21]. .

Фінансові та розрахункові операції з дебіторами бюджетних установ класифікуються за видами:

- розрахунки за реалізовані матеріальні цінності, товари, виконані роботи та надані послуги, що здійснюються установою до отримання оплати від покупців та замовників

- розрахунки за перерахованими авансами та за авансами, виданими установою в рахунок товарів, робіт, послуг, що підлягають отриманню в майбутньому (якщо такі розрахунки передбачені чинним законодавством України та умовами договору).

Механізм обліку розрахунків з іншими дебіторами та кредиторами регулюється наказом від 02.04.2014 р. № 372 [19] «Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ».

Відповідні форми звітності після набрання чинності НП(С)БОДС 101 вимагають окремого відображення довгострокової дебіторської заборгованості та поточної дебіторської заборгованості.

Облік довгострокової дебіторської заборгованості в бюджетних установах, у тому числі в КНЕУ, ведеться на рахунку 20 «Довгострокова дебіторська заборгованість». Цей рахунок призначено для обліку й узагальнення інформації

про дебіторську заборгованість, яка не виникає в ході нормального операційного циклу і погашається після закінчення звітного року. За цим рахунком узагальнюється інформація про довгострокові кредити, надані з державного або місцевого бюджету відповідно до законодавства.

За дебетом рахунку проводяться суми довгострокової дебіторської заборгованості, за кредитом - суми її погашення або амортизації.

Рахунок 20 «Довгострокова дебіторська заборгованість» має такі субрахунки:

2011 «Довгострокова дебіторська заборгованість за операціями з оренди»;

2012 «Довгострокові позики розпорядників бюджетних коштів»;

2013 «Інша довгострокова дебіторська заборгованість»;

КНЕУ використовує субрахунок 2013 року «Інша довгострокова дебіторська заборгованість», який відповідає критеріям капіталізації та обліковує довгострокову дебіторську заборгованість розпорядників бюджетних коштів, що не увійшла до субрахунків 2011-2012 років.

Облік поточної дебіторської заборгованості в бюджетних установах, у тому числі в КНЕУ, ведеться відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі від 31 грудня 2013 року № 1203 [16] на рахунку 21 «Поточна дебіторська заборгованість». Призначенням цього рахунку є облік та узагальнення інформації про дебіторську заборгованість, яка виникає в ході нормального операційного циклу та очікується до погашення протягом 12 місяців з дати балансу. За дебетом цього рахунку відображається визнання поточних зобов'язань, за кредитом - їх погашення та амортизація. Рахунок 21 «Поточна дебіторська заборгованість» поділяється на такі субрахунки.

2110 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом»;

2111 «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги»;

2112 «Дебіторська заборгованість за короткостроковими кредитами наданими розпорядниками бюджетних коштів »;

2113 «Розрахунки за авансами, виданими постачальникам, підрядникам за товари, роботи і послуги»;

2114 «Дебіторська заборгованість за розрахунками із соціального страхування»;

2115 «Розрахунки з відшкодування завданих збитків»;

2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами»;

2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»;

2118 «Розрахунки зі спільної діяльності»

У КНЕУ для обліку дебіторської заборгованості використовуються не всі субрахунки, передбачені Планом рахунків [27], в табл. 2.1 узагальнено види субрахунків та їх призначення.

Таблиця 2.1 - Види та призначення субрахунків для розрахунків з дебіторами КНЕУ ім. Вадима Гетьмана

Номер і назва субрахунку	Призначення
2110 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом»	Дебіторська заборгованість з відшкодування з бюджету, включаючи податки та збори.
2111 «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги»	Облік розрахунків з покупцями та замовниками за надані послуги, виконані роботи та виготовлену продукцію.
2113 «Розрахунки за авансами, виданими постачальникам, підрядникам за товари, роботи і послуги»	Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками у разі здійснення авансових платежів за товари, роботи та послуги.
2114 «Дебіторська заборгованість за розрахунками із соціального страхування»	Ведеться облік розрахунків з державними цільовими фондами, в тому числі розрахунків за нарахованою допомогою по тимчасовій непрацездатності. Надходження допомоги по тимчасовій непрацездатності, що підлягає виплаті з державного цільового фонду, відображається як збільшення дебіторської заборгованості, а надходження грошових коштів для виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності працівникам відповідно до законодавства - як зменшення такої дебіторської заборгованості.

Продовження таблиці 2.1

2115 «Розрахунки з відшкодування завданих збитків»	Нестачі та крадіжки грошових коштів і матеріальних цінностей, а також розмір збитків, завданих злочинцем за пошкодження матеріальних цінностей.
2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами»	Якщо з працівником органу державної влади здійснюється розрахунок за авансом на господарські потреби або витрати на відрядження, зберігається бухгалтерський облік. Видача підзвітній особі коштів на господарські потреби або на відрядження відображається як збільшення зобов'язань. Отримання авансового звіту про витрачені суми та повернення авансу підзвітною особою до каси відображається як зменшення зобов'язань.
2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»	Інша поточна дебіторська заборгованість розпорядника бюджетних коштів та державного цільового фонду, яка відповідає критеріям визнання активу і не відображається на субрахунках 2110-2116 та 2118, обліковується таким чином.

Джерело: узагальнено автором на основі [27]

Слід також зазначити, що всі ці субрахунки за своєю структурою є активно-пасивними.

Як бачимо, типовими видами субрахунків з дебіторами перед бюджетними органами є не окремі господарські операції, а розрахунки з бюджетом, коли умовами договорів передбачені розрахунки шляхом регулярних перерахувань коштів на певних умовах і в певних розмірах; розрахунки з підзвітними особами за авансами, виданими на господарські витрати або на витрати, пов'язані з відрядженням це; відшкодування збитків за нестачі та крадіжки коштів і матеріальних цінностей, відшкодування збитків за псування матеріальних цінностей, відшкодування збитків за рахунок винної особи, інші суми, утримані в установленому порядку, та розрахунки з іншими дебіторами установи за господарськими операціями, не врахованими у вищезазначених видах розрахунків.

Вона також включає розрахунки з покупцями та замовниками за реалізовані матеріальні цінності, товари, виконані роботи та надані послуги науково-дослідними установами, професійно-технічними навчальними закладами, виробничими підприємствами та підсобними господарствами до отримання ними оплати від покупців та замовників.

- Реалізовані матеріальні цінності, товари, виконані роботи та надані послуги установи до отримання оплати від покупців або замовників;
- Авансові платежі та перекази авансових платежів, здійснені установою за товари, роботи та послуги, які будуть отримані в майбутньому.

У КНЕУ на субрахунку 2111 «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги» ведеться облік розрахунків із замовниками за виконані роботи, надані послуги та за реалізовану готову продукцію. За дебетом субрахунку 2111 відображається вартість наданих освітніх послуг, за кредитом - субрахунок 711 «Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг)». Надходження коштів відображається за дебетом субрахунку 2313 «Реєстраційний рахунок» та кредитом 2111.

Такі операції відображаються, зокрема, шляхом створення меморіального ордера:

Меморіальний ордер № 3 «Відомість накопичувальних відомостей про рух грошових коштів спеціального фонду за рахунками, відкритими в органах Казначейства України (банках)»;

Меморіальний ордер № 14 «Накопичувальна відомість нарахування доходів спеціального фонду суб'єктів державного сектору» [12].

Типовими статтями бухгалтерського обліку для відображення розрахунків з покупцями та постачальниками є наступні (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 Бухгалтерські проведення з обліку для відображення розрахунків за надані освітні послуги в КНЕУ.

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума грн. (Проставити суми, або ліквідувати графу)
		Дебет	Кредит	
1	Нараховано дохід від наданих освітніх послуг	2111	7111	6 214,03
2	Зараховано на зареєстровані рахунки	2313	2111	6 214,03

Джерело: узагальнено автором на основі [7]

Аналітичний облік розрахунків за субрахунком 2111 ведеться в Накопичувальній відомості за розрахунками з дебіторами:

Меморіальний-ордер № 4 «Накопичувальна відомість за розрахунками з дебіторами».

Розрахунок у вигляді авансу означає, що сума коштів сплачується (перераховується) відповідно до умов договору в рахунок майбутніх платежів. Для обліку таких операцій використовується субрахунок 2113 «Розрахунки за авансами, виданими постачальникам, підрядникам за товари, роботи, послуги».

Особливістю таких розрахунків є те, що вони здійснюються не в момент фактичного відвантаження товару на підставі платіжних документів. Розрахунки з постачальниками на підставі планових платежів відбуваються не окремими операціями, пов'язаними з відвантаженням товарів або наданням послуг, а шляхом регулярного перерахування коштів з поточних або реєстраційних рахунків постачальникам шляхом оформлення платіжних доручень у строки та в обсягах, узгоджених між сторонами.

Відповідні планові платежі та строки перерахування встановлюються сторонами виходячи з періодичності платежів у поточному місяці (кварталі), обсягу поставок, закупівель або послуг за договором або угодою, або фактичних поставок у попередньому місяці.

Планові платежі застосовуються, коли

- контрагента не влаштовує ані передоплата, ані оплата після завершення операції; або
- коли операція здійснюється протягом тривалого періоду часу і платежі здійснюються протягом цього ж періоду, як правило, рівними частинами, незалежно від графіка поставок;
- обсяг операції здебільшого відомий на початку контракту і може бути скоригований в ході його виконання.

Розрахунки шляхом сплати платежів до бюджетних органів застосовуються, коли існують постійні господарські відносини з різними установами та

організаціями щодо постачання матеріальних цінностей або надання послуг. Наприклад, розрахунок за продукти харчування з продуктовим магазином, розрахунок за ліки з аптекою, яка є приватним підприємцем, розрахунок за талони на харчування, отримані студентами, з організацією громадського харчування, розрахунок за послуги автотранспорту з автопідприємством, розрахунок за комунальні платежі тощо.

Нижче наведено типові бухгалтерські проводки, що відображають розрахунки за авансами (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 Бухгалтерські проводки з обліку розрахунків за освітні послуги, що надаються в КНЕУ.

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума грн. (Проставит и суми, або ліквідувати графу)
		Дебет	Кредит	
1	Передоплата за товар	2113	2313	2500
2	Отримані товари	15,18	2113	2500

Джерело: узагальнено автором на основі [7]

Аналітичний облік відшкодування авансів ведеться на субрахунку 2113 та відображається у Накопичувальній відомості відшкодування за плановими платежами:

Вона ведеться в Меморандумі-ордері № 7: «Накопичувальна відомість відшкодувань за плановими платежами».

Для таких поставок важливим елементом є щомісячна звірка та перерахунок стану розрахунків між постачальником та покупцем на основі фактично отриманих матеріальних цінностей та здійснених платежів.

Розрахунки з іншими дебіторами в КНЕУ включають такі розрахунки.

- Операції з підприємствами, установами та організаціями шляхом попередньої оплати товарів, робіт і послуг, які будуть отримані Установою в майбутньому (після перерахування платежу) відповідно

до умов договору, якщо це передбачено чинним законодавством України;

- з підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами, для яких Установа продала товари, виконала роботи або надала послуги, якщо умовами договору передбачено, що оплата здійснюється після надання таких товарів, виконання робіт або надання послуг;
- зі студентами та учнями, які користуються студентськими гуртожитками у вищих та середніх професійних навчальних закладах; зі студентами та учнями, які користуються студентськими гуртожитками у вищих та середніх професійних навчальних закладах.

За дебетом субрахунку 2117 проводяться

- відображаються нарахування гуртожитку, відвантажені товари, виконані роботи та надані послуги, які будуть оплачені в майбутньому. Одночасно кредитуються субрахунки 71 «Дохід від реалізації продукції» та 72 «Дохід від продажу активів»;
- перераховано авансові платежі за товари, роботи, послуги, які будуть надані установі в майбутньому. При цьому кредитуються субрахунки 2311 «Поточний рахунок у банку» та 2313 «Реєстраційний рахунок».

За кредитом субрахунку 2117 КНЕУ відображає наступне:

- сума коштів на поточних рахунках банку 2311, 2312 та 2313. Одночасно дебетуються субрахунки 2311, 2312 та 2313;
- надходження товарів, робіт, послуг, оплачених у минулому шляхом попередньої оплати. У цьому випадку дебетуються субрахунки 10, 11, 12, 15 та 18.

Наприкінці місяця залишок на субрахунку 2117 може бути як дебетовим, так і кредитовим. У фінансовій звітності дебетове сальдо включається до складу оборотних активів, а кредитове - до складу зобов'язань. Однак у бюджетних установах таке сальдо не обов'язково відображає реальний стан дебіторської заборгованості, оскільки стан доходів і видатків відображається на рахунках і у

фінансовій звітності по мірі їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати коштів.

У Таблиці 2.4 наведено типові записи для відображення плати за проживання в гуртожитку, орендної плати та інших платежів.

Таблиця 2.4 Бухгалтерські проводки з обліку плати за проживання в гуртожитку, орендної плати та інших платежів у КНЕУ.

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума грн. (Проставит и суми, або ліквідувати графу)
		Дебет	Кредит	
1	Укладення договору про проживання в гуртожитку або оренду житла	2117	7411	15000
2	Оплата за проживання або оренду гуртожитку.	2313	2117	15000

Джерело: узагальнено автором на основі [7]

Сплата плати за гуртожиток та орендної плати аналізується та обліковується в «Накопичувальній відомості розрахунків з боржником» - Меморіальному ордері № 4 «Накопичувальна відомість розрахунків з боржником» [12].

Документація передбачає введення накопичувальних відомостей, тобто «Відомості про розрахунки з боржником»: Меморіальний ордер № 3 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках, відкритих в установах Державної фінансової служби України (банках)»; Меморіальний ордер № 4 «Накопичувальна відомість за розрахунками з дебіторами»; Меморіальний ордер № 7 «Накопичувальна відомість за розрахунками в порядку планових платежів». «Накопичувальна відомість розрахунків за плановими платежами» та Меморіальний ордер № 14 «Накопичувальна відомість за доходами спеціального фонду бюджетних установ».

Порядок списання претензій викладено в Меморандумі-розпорядженні від 02.04.2014 р. № 372 [19] «Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ».

Дебіторська заборгованість списується лише тоді, коли закінчився строк позовної давності і вона визнана безнадійною. Таке списання відбувається на підставі інвентаризації дебіторської заборгованості. Сума заборгованості відображається у:

- довідці до акту інвентаризації розрахунків за претензіями та заборгованостями дебіторів та кредиторів, за якими минув строк позовної давності;
- акті інвентаризації розрахунків з дебіторами та кредиторами.

Перед списанням претензії в протоколі інвентаризаційної комісії має бути зазначено рішення комісії: списати таку претензію чи продовжити її облік як активу (хоча це є сумнівним).

У разі прийняття рішення про списання дебіторської заборгованості керівник установи затверджує протокол інвентаризаційної комісії та видає відповідні накази, після чого працівник бухгалтерії здійснює списання дебіторської заборгованості в бухгалтерському обліку.

Таким чином, для списання дебіторської заборгованості необхідні наступні документи, які підписуються та затверджуються

- Протокол інвентаризаційної комісії;
- Інвентаризаційний акт розрахунків з дебіторами та кредиторами;
- довідка до акту;
- Письмовий наказ про результати інвентаризації;

Після закінчення строку позовної давності дебіторська заборгованість списується кореспонденцією:

Дт 5512 «Накопичений фінансовий результат виконання кошторису» - Кт 2113 «Розрахунки за авансами, виданими постачальникам і підрядникам за товари, роботи, послуги», 2115 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» та 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість».

Для цілей бухгалтерського обліку ці господарські операції відображаються наступними проводками, як показано в Таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 Бухгалтерські проводки зі списання дебіторської заборгованості, строк позовної давності якої минув, у КНЕУ

Господарська операція	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дт	Кт	
Списання простроченої дебіторської заборгованості	5512	2117	11 000

Джерело: узагальнено автором на основі [7]

Списання дебіторської заборгованості через неплатоспроможність боржника не є підставою для списання боргу. Відповідно, списана дебіторська заборгованість обліковується на позабалансовому рахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість розпорядників бюджетних коштів».

Відповідно до плану рахунків, дебіторська заборгованість, що обліковується на цьому рахунку, може обліковуватися протягом трьох років з моменту списання з метою моніторингу можливості стягнення у разі зміни фінансового стану неплатоспроможного боржника. Дебіторська заборгованість зрештою списується з субрахунку 071 або після отримання платежу, або після закінчення строку позовної давності для таких рахунків. Порядок обліку такої безнадійної заборгованості викладено в п. 3.5 Порядку № 372 [19].

Керівник установи зобов'язаний організувати кредитні операції в межах установи та запобігати виникненню безнадійної заборгованості. На прострочену заборгованість та післядоговірну заборгованість боржнику надсилаються рахунки-фактури. З цією метою установа проводить інвентаризацію розрахунків.

Періодичність проведення інвентаризації визначається керівником установи. Списання вимог у цей період заборонено.

Якщо сума претензій не підтверджується або рахунки не виконуються, готується позовна заява до суду.

Претензії бюджетних установ не можуть бути списані під час розгляду справи в суді. Причиною цього є переривання строку позовної давності. Випадки

такого переривання передбачені статтею 264 Цивільного кодексу України. Новий перебіг позовної давності починається від дня пред'явлення претензії чи позову або від дня визнання боржником суми заборгованості.

У разі надходження коштів на погашення вже списаної дебіторської заборгованості відповідно до п. 2.4 Порядку № 372, подальше відображення залежить від того, до якого фонду бюджету належать кошти:

- Кошти на погашення вже списаної дебіторської заборгованості по загальному фонду бюджету зараховуються на відповідний дохід бюджету.

При внесенні коштів створюється запис: Дт 2313 - Кт 6312,

при перерахуванні до бюджету Дт 6312 - Кт 2313.

- Кошти на погашення раніше списаних вимог спеціального фонду бюджету залишаються в розпорядженні відповідної установи. Ці кошти відображаються на рахунках бухгалтерського обліку бухгалтерським проведенням, яке коригує кошторисний результат і одночасно збільшує доходи поточного року: Дт 5512 - Кт 71-75.

У разі надходження коштів у рахунок погашення заборгованості спеціального фонду, Агенція може використовувати ці кошти на діяльність поточного року, в межах вимог законодавства.

Відповідно, бухгалтерський облік розрахунків з дебіторами в КНЕУ ведеться на субрахунках рахунку 21 «Поточна дебіторська заборгованість»: 2111 «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги», 2113 «Розрахунки за авансами, виданими постачальникам і підрядникам за товари, роботи, послуги», 2116 «Розрахунки з підзвітними особами з підзвітними особами за товари, роботи, послуги» та 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість».

Дебіторська заборгованість має бути списана лише тоді, коли закінчився строк позовної давності і вона визнана безнадійною до стягнення. Перед списанням дебіторської заборгованості в протоколі інвентаризаційної комісії має бути зазначено рішення комісії про те, чи слід її списати, чи продовжувати

обліковувати як актив (хоча це сумнівно). Після закінчення строку позовної давності списання дебіторської заборгованості відображається кореспонденцією: Дт 5512 «Накопичувальні розрахунки за виконанням бюджетів» - Кт 2113 «Розрахунки за авансами, виданими постачальникам і підрядникам за товари, роботи, послуги», 2115 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків», 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість». Списання боргу через неплатоспроможність боржника не є підставою для списання заборгованості. Тому дебіторська заборгованість обліковується на позабалансовому рахунку 071 «Списання дебіторської заборгованості розпорядників бюджетних коштів».

2.3 Розкриття інформації про дебіторську заборгованість у фінансовій та бюджетній звітності «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

Інформація про розмір довгострокової та поточної дебіторської заборгованості відображається у балансі (форма № 1-дс).

Баланс (форма № 1-дс) є звітом про фінансовий стан бюджетної установи і містить інформацію про стан активів, зобов'язань та власного капіталу на початок і кінець певного періоду (річного або квартального); складається відповідно до НП(С)БОДС 101 [14].

Первинним джерелом інформації для складання форми 1-дс є дані книги «Журнал-головна», яка являє собою сальдо на перше число звітного періоду за кожним субрахунком з урахуванням інвентаризацій, проведених відповідно до вимог Порядку № 879 [18]. Дані, наведені за статтями балансу на початок періоду, мають бути ідентичними даним у графі 4 «На кінець року» «Баланс» попереднього року

Порядок складання балансу регулюється наказом Мінфіну № 307 [25], зокрема розділ II Фінансові активи Балансу (ф. № 1-дс) містить інформацію про дебіторську заборгованість (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 Порядок формування залишків дебіторської заборгованості в Балансі КНЕУ

АКТИВ	Код рядка	Характеристика рядка
П. ФІНАНСОВІ АКТИВИ		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	Вимоги, які не виникають у ході звичайної діяльності та погашаються після закінчення звітного року (наприклад, довгострокові вимоги за лізинговими операціями, довгострокові позики, надані розпорядниками бюджетних коштів, та інші довгострокові вимоги). У цій статті органи Казначейства відображають дебіторську заборгованість за довгостроковими кредитами, наданими з державного або місцевих бюджетів відповідно до законодавства.
Поточна дебіторська заборгованість:		
за розрахунками з бюджетом	1120	Поточна дебіторська заборгованість Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, наприклад, за податками та митними платежами.
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	Дебіторська заборгованість за надані послуги, виконані роботи та розрахунки з покупцями та замовниками за виготовлену продукцію представлена наступним чином.
за виданими авансами	1135	Визнається дебіторська заборгованість від постачальників та підрядників у випадку авансових платежів за товари, роботи та послуги, а також від працівників у випадку господарських потреб або авансів на відрядження.
за розрахунками із соціального страхування	1140	Вимоги за розрахунками з державними цільовими фондами, зокрема, заборгованість за виплатами допомоги з тимчасової непрацездатності.
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	Розрахунки за відшкодуванням збитків, дебіторська заборгованість за спільною діяльністю, спеціальні види платежів та інша поточна дебіторська заборгованість, яка відповідає критеріям визнання активу і не визнається за балансовими статтями 1120-1145, представлені наступним чином.

Джерело: узагальнено автором на основі [25]

У статті «Довгострокова дебіторська заборгованість» відображається дебіторська заборгованість, яка не виникає в ході нормального операційного циклу і підлягає погашенню після закінчення звітного року (наприклад, довгострокова дебіторська заборгованість за операціями оренди, довгострокові кредити, надані бюджетними установами, та інша довгострокова дебіторська

заборгованість). За цією статтею органи Казначейства відображають вимоги за довгостроковими кредитами, наданими з державного або місцевих бюджетів відповідно до законодавства.

Як бачимо, у статті 1120 відображаються вимоги за розрахунками з бюджетом за податками, зборами тощо.

У статті 1125 «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги» відображається дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями та замовниками за надані послуги, виконані роботи, виготовлену продукцію.

У рядку 1135 «Поточна дебіторська заборгованість за виданими авансами» відображається дебіторська заборгованість за розрахунками з постачальниками, підрядниками та працівниками за виданими авансами за товари, роботи, послуги, на господарські потреби або на відрядження.

У статті 1140 «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками із соціального страхування» відображається дебіторська заборгованість за розрахунками з державними цільовими фондами, зокрема за нарахованою допомогою з тимчасової втрати працездатності.

Стаття 1150 «Інша поточна дебіторська заборгованість» включає розрахунки з відшкодування завданих збитків, зі спільної діяльності, за спеціальними розрахунками та іншу поточну дебіторську заборгованість [25].

За даними Балансу (Додаток А) узагальнено дані про обсяг дебіторської заборгованості КНЕУ за 2022-2023 рр. (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 - Обсяг вимог КНЕУ у 2022-2023 рр.

Назва статті	1100	2022 р.	2023 р.
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	197850	166917
Поточна дебіторська заборгованість			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	932354	894474
за розрахунками заборгованість за позиками	1130	-	-
за розрахунками за виданими авансами	1135	5700312	5273522
за розрахунками із соціального страхування	1140	518245	-
за розрахунками розрахунки	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1150	3932073	6076080

Джерело: узагальнено автором на основі [28]

Більш детальна інформація розкривається розпорядником бюджетних коштів у примітках до фінансової звітності, відповідно до Наказу Казначейства № 977 від 29.11.2017 р. [8].

Зокрема, для відображення детальної інформації про дебіторську заборгованість формується Примітка VII. Дебіторська заборгованість розкриває інформацію про стан дебіторської заборгованості за строками погашення.

У Примітці VII «Дебіторська заборгованість» (Додаток Б) узагальнено дані про дебіторську заборгованість ХНЕУ ім. С. Кузнеця за строками погашення у 2023 р. (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 - Дебіторська заборгованість КНЕУ за строками погашення у 2023 році

Найменування показника	Код рядка	Усього на кінець року	У тому числі за строками погашення		
			до 12 місяців	від 12 до 18 місяців	від 18 до 36 місяців
1	2	3	4	5	6
Довгострокова дебіторська заборгованість	650	166917	-	6062	4916
з них дебіторська заборгованість за бюджетними позиками	651	166917	X	X	X
Поточна дебіторська заборгованість	660	12244076	12244076	-	-
з них бюджетна дебіторська заборгованість за позиками	661	-	X	X	X

Джерело: узагальнено автором на основі [28]

Варто зазначити, що у фінансовій звітності відображається як поточна, так і прострочена дебіторська заборгованість.

Бюджетна звітність повинна відповідати аналогічним даним фінансової звітності. Формат та порядок складання бюджетної звітності викладено в Наказі Міністерства фінансів № 44 від 24 січня 2012 року [22].

Бюджетний звіт розпорядника бюджетних коштів включає такі форми

Звіт про доходи і видатки загального фонду (форми № 2д та № 2м;

Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги (форми № 4-1д, № 4-1м)

Звіт про надходження і використання коштів, отриманих з інших добровільних джерел (форми № 4-2д, № 4-2м); та

Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціальних рахунків (форми № 4-3д, № 4-3м);

Звіт про надходження і використання коштів, отриманих окремо від місцевого бюджету (форма 4-4д);

Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду (кредити (позики) від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій) (форми 4-3д.1, 4-3м 1);

Звіт про зобов'язання розпорядників бюджетних коштів (форми 7.д., 7.м);

Звіт про заборгованість за індивідуальними планами (форми 7д.1, 7м.1).

Обсяг дебіторської та кредиторської заборгованості відображається у «Звіті про зобов'язання за бюджетними коштами» (форми 7д та 7м). Цей звіт складається розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів на підставі даних бухгалтерського обліку про фактичну дебіторську та кредиторську заборгованість, що виникла під час виконання кошторисів поточного та попередніх років (програми використання бюджетних коштів) [22].

Звіт складається відповідно до програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету або програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету (типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів) та коду економічної класифікації видатків бюджету, а також зобов'язань розпорядників та одержувачів бюджетних коштів за видатками та нарахованими доходами та про зобов'язання розпорядників та одержувачів бюджетних коштів за видатками та нарахованими доходами.

Бюджетна звітність за формами № 7д та № 7м (Додаток Б) складається окремо за заборгованістю за загальним та спеціальним рахунками.

Окремі рядки та графи розділу «Дебіторська заборгованість» Звіту про використання бюджетних коштів № 7д, № 7м заповнюються в такому порядку, як показано в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 - Порядок заповнення граф, що стосуються дебіторської заборгованості у Звіті про використання бюджетних коштів (форма № 7д, № 7м)

Номер і назва графи	Характеристика
Графа 4: «Дебіторська заборгованість на початок звітного періоду, всього».	Сума дебіторської заборгованості, що відповідає даним колонки «Дебіторська заборгованість на кінець звітного періоду (року), всього» форми № 7д та № 7м (додаток 7) річного звіту про виконання бюджету за попередній звітний рік (додаток 7).
Графа 5: «Дебіторська заборгованість на кінець звітного періоду (року), всього».	У ній відображається сума дебіторської заборгованості, що виникла станом на звітну дату в процесі виконання бюджету (плану використання бюджетних коштів) поточного та попереднього років.
Графа 6: «...дебіторська заборгованість на кінець звітного періоду (року), всього - прострочена».	Із загальної суми дебіторської заборгованості, що виникла на звітну дату в процесі виконання бюджету (планування використання бюджетних коштів) у поточному та попередніх роках, виділяється сума простроченої дебіторської заборгованості, тобто сума дебіторської заборгованості, що виникла на 30-й день після закінчення обов'язкового терміну платежу згідно з укладеним договором або коли дата платежу не визначена після виставлення рахунку Сума претензії.
Графа 7 - «Списано дебіторської заборгованості за період з початку звітного періоду»	Сума дебіторської заборгованості, списаної протягом звітного періоду в установленому порядку.

Джерело: узагальнено автором на основі [22]

При складанні Звіту про використання бюджетних коштів (форми 7д та 7м) необхідно виділити номер, вид бюджету, для якого складено звіт (державний чи місцевий), а також вказати коди класифікації видатків та кредитування бюджету та їх назви. У звіті також слід зазначити бюджетний фонд (загальний або спеціальний), для якого складено звіт.

Водночас, до звіту про використання бюджетних коштів (форми 7д та 7м) додається довідка про дебіторську та кредиторську заборгованість (додаток Г) за операціями, не відображеними у формах 7д та 7м «Звіт про використання

бюджетних коштів», яка містить інформацію про заборгованість із виплат допомог та компенсацій населенню; до цього звіту також включається інформація про заборгованість із виплат допомог та компенсацій населенню, розрахунки за внутрішньовідомчою передачею товарно-матеріальних цінностей, розрахунки за депозитними операціями, інша заборгованість, інші розрахунки та нарахування за бюджетними зобов'язаннями, не взятими на облік в органах Казначейства.

Перспективою розвитку обліку дебіторської заборгованості є перехід до повністю автоматизованого обліку. Одним з найважливіших показників та передумов успішної діяльності є використання сучасних автоматизованих інформаційних систем бухгалтерського обліку. Їх застосування дозволяє ефективно використовувати бюджетні ресурси та підвищує якість їх використання. Облік дебіторської та кредиторської заборгованості в автоматизованих системах бухгалтерського обліку залежить від рівня автоматизації бухгалтерського обліку, наявності методів автоматизованого обліку, ступеня доступності облікових даних та складності обробки інформації [37].

На ринку програмного забезпечення для бухгалтерського обліку існує ряд програмних продуктів, зокрема в КНЕУ для ведення бухгалтерського обліку використовується програмне забезпечення «Парус-Бюджет», зокрема модуль «Парус-Бухгалтерія».

Програма «Парус-Бухгалтерія» є одним з модулів, що входять до складу програми «Парус-Бюджет».

Модуль «Парус Бухгалтерія» призначений для автоматизації бухгалтерського обліку в бюджетних установах усіх рівнів. Він дозволяє формувати повну та достовірну інформацію про фінансово-господарську діяльність, адаптовану до потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів та ділових партнерів. Він також дозволяє реєструвати первинні документи як підставу для бухгалтерського обліку, зберігати і передавати кошти та матеріальні цінності, а також відображати операції, проведені на підставі документів, на рахунках бухгалтерського обліку; відображення операцій, здійснених на підставі

позабюджетною діяльністю, Облік виконання касових видатків за позабюджетною діяльністю, Облік виконання касових видатків за позабюджетною діяльністю. Також облік грошових документів, бланків суворої звітності, звіркою з бюджетами, розрахунками з податку на прибуток і ПДВ.

Автоматизовані процедури обліку розрахунків з дебіторами забезпечують збір та обробку інформації, необхідної для оптимізації управління дебіторською заборгованістю.

Комп'ютеризовані сучасні форми обліку полегшують роботу бухгалтерських служб фінансових установ, оскільки єдине введення даних гарантує єдину інформаційну базу. Використання автоматизованих систем вирішує проблему оперативності аналітичного обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами. В одному комплексному рахунку можна отримати кілька видів аналітичних результатів, що відображають основну інформацію під різними кутами зору. В аналітичному обліку інформація групується та узагальнюється за певними ознаками. Це підвищує інформаційну ємність облікової системи та дає змогу більш детально аналізувати інформацію про дебіторську та кредиторську заборгованість.

Компанія ПАРУС, один з лідерів українського ринку інформаційних технологій, випустила нове рішення ПАРУС-, яке поєднує в собі облікові та управлінські функції ПАРУС 8.xx з комунікаційними можливостями веб-технологій для поступового переведення вашого бізнесу на рейки нової інтернет-економіки 21-го століття. ON-LINE, доступна вже сьогодні.

ПАРУС-ON-LINE є подальшим розвитком інтегрованої системи автоматизації фінансово-господарської діяльності бюджетних установ, що дозволяє їм розширити межі своїх інформаційних систем за межі одного відомства, передати частину функцій постачальникам і клієнтам та зменшити транзакційні витрати, пов'язані з введенням і передачею інформації. Це також дозволяє організувати роботу таким чином, що постачальники можуть самостійно реєструвати пропозиції щодо матеріальних ресурсів у базі даних компанії, а клієнти - замовлення на готову продукцію.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження кваліфікаційної бакалаврської роботи присвяченої особливостям обліку дебіторської заборгованості в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана узагальнено наступні висновки:

- визначено, що дебіторська заборгованість є сукупністю активів бюджетних установ у вигляді неоплачених фінансових ресурсів, яка показує, що вона є частиною фінансових активів;

- визначено, що оцінка та класифікація дебіторської заборгованості є важливими кроками у підтримці фінансової стійкості та забезпеченні ефективності діяльності бюджетної установи;

- уточнено, що облікова політика бюджетних установ розробляється відповідно до всіх чинних законів і нормативних актів, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку для державного сектору, особливостей її діяльності та ґрунтується на принципах бухгалтерського обліку для державного сектору.

- визначено, що ефективне управління організацією бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, що складається з умов, правил і процедур, є однією з ключових потреб у господарській діяльності бюджетних установ для досягнення їх цілей і завдань з метою покращення фінансово-економічного стану та досягнення запланованих результатів процес обліку дебіторської заборгованості повинен складатися з окремих етапів: початкового, поточного та завершального;

- окреслено механізм обліку розрахунків з іншими дебіторами та кредиторами регулюється наказом від 02.04.2014 р. № 372 «Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ». Облік довгострокової дебіторської заборгованості бюджетних установ здійснюється на рахунку 20 «Довгострокова дебіторська заборгованість», зокрема КНЕУ використовує субрахунок 2013 «Інша довгострокова дебіторська

заборгованість». Поточна дебіторська заборгованість бюджетних установ обліковується на рахунку 21 «Поточна дебіторська заборгованість», зокрема в КНЕУ використовуються субрахунки: 2111 «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги», 2113 «Розрахунки за виданими авансами постачальникам і підрядникам за товари, роботи, послуги», 2114 «Розрахунки із соціального страхування Розрахунки за соціальним страхуванням», 2116 «Розрахунки з підзвітними особами», 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»;

- уточнено, що списання дебіторської заборгованості внаслідок неплатоспроможності боржника не є підставою для списання боргу. Тому дебіторська заборгованість списується та обліковується на позабалансовому рахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість розпорядника бюджетних коштів». Списання дебіторської заборгованості з позабалансового рахунку 071 відбувається або шляхом її погашення, або у зв'язку із закінченням строку позовної давності такого рахунку;

- окреслено порядок відображення інформації про суми довгострокової та поточної дебіторської заборгованості у фінансовій звітності, зокрема у балансі (форма № 1-дс). Основним джерелом інформації для складання форми № 1-дс є дані «Журнал-головна», яка являє собою сальдо на перше число звітного періоду за субрахунками з урахуванням проведених інвентаризацій відповідно до вимог Наказу № 879. Порядок складання балансу регулюється Наказом Мініну № 307, зокрема сума дебіторської заборгованості відображається в розділі II Фінансові активи Балансу (форма № 1-дс). Для відображення детальної інформації про дебіторську заборгованість надається Примітка VII. Дебіторська заборгованість розкриває інформацію про стан дебіторської заборгованості за строками погашення;

- роз'яснено порядок відображення у бюджетній звітності інформації про суму простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості, яка відображається у звіті про надання кредитів та позик за бюджетними коштами (форми 7д та 7м). Зазначений звіт складається розпорядником бюджетних коштів

на підставі даних бухгалтерського обліку про фактичну дебіторську та кредиторську заборгованість, що виникла в процесі виконання кошторису (плану використання бюджетних коштів) за поточний та попередній роки;

- визначено, що ПАРУС- ON-LINE поєднує в собі облікові та управлінські функції ПАРУС 8.xx з комунікаційними функціями веб-технологій для поступового переведення бізнесу на рейки нової інтернет-економіки XXI століття. ПАРУС- ON-LINE - це інтегрована система для фінансового та управлінського обліку. Вона є подальшим розвитком інтегрованої системи автоматизації господарської діяльності, що дозволяє розширити межі інформаційних систем за межі одного відомства, передати частину функцій постачальникам і клієнтам, знизити транзакційні витрати, пов'язані з введенням і передачею інформації тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барбак Т. О. Характеристика рахунків бухгалтерського обліку та їх практичне застосування у лісогосподарській діяльності: навч. посіб. Т.О. Барбак, Г.М. Берник. К.: 2007.
2. Безверхий К.В. Облік у бюджетних установах: навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури. 2020. 312 с. .
3. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств М.Д. Білик Фінанси України. Міністерство фінансів України, 12/2003. № 12. С. 24–36.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник. - Житомир: ПП Рута, 2002.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
6. Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна. К.: Центр учбової літератури, 2010, - 536.
7. Гнатенко Є.П. Аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства Є.П. Гнатенко, В.В. Волошина. Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки № 1 (4). 2015. С. 38–42.
8. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 лип. 1999 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
9. Золотухін О. Облік дебіторської та кредиторської заборгованості. Вісник. 2018. № 20. URL : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8329>
10. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.1994 № 185/94-ВР URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/185/94>.
11. Закон України Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння або валютних цінностей» від 6.06.95 № 217/95-ВР URL:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/217/95-80> .

12. Про затвердження типової кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2015 № 1219 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16#Text>

13. Про затвердження типової форми № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності»: наказ Мінфіну від 29.11.2017 № 977 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1539-17#Text>

14. Закон України Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 23.09.1999 № 1105-XIV URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.

15. Іванов Є.О. Класифікація факторів, що впливають на загальний рівень дебіторської заборгованості підприємства Є.О. Іванов Вісник МСУ. Вип.1–2. Т.VIII: Економічні науки. Харків, 2005. С. 35–38.

16. Іванова Л. Критерії припинення визнання дебіторської заборгованості боржника. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2017. № 3. С. 198–205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2017_3_27.

17. Івахненко, С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту [Текст] / С. В. Івахненко. - 4-е вид., випр. і доп.. - К. : Знання, 2008. - 343 с.

18. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті від 21.01.2004 р. № 22 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.

19. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон від 13.03.1998 р. № 59 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>.

20. Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання: наказ Міністерства фінансів від 08.09.2017 № 755 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-17#Text>

21. Кодекс законів про працю від 10.12.1971 № 322-VIII URL:

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

22. Кужельний М.В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. К.: КНЕУ, 2001

23. Наказ Міністерства фінансів України № 372 від 02.04.2014 "Порядку бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ". Редакція від 01.01.2017 [Електронний ресурс].

24. Наказ Міністерства фінансів України № 1203 від 31.12.2013 "Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі". Редакція від 08.01.2024 [Електронний ресурс].

25. Наказ Міністерства фінансів України № 755 від 08.09.2017 "Порядок складання типових форм меморіальних ордерів та інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору". Редакція від 16.03.2021 [Електронний ресурс].

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість". Редакція від 03.11.2020 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності" наказ Міністерства фінансів від 24.12.2010 № 1629 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text>

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 133 "Фінансові інвестиції" наказ Міністерства фінансів від 18.05.2012 № 568 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0901-12#n29>

29. План рахунків бухгалтерського обліку для державного сектору від 31.12.2013 № 1203 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text>.

30. Офіційний сайт КНЕУ URL: <https://kneu.edu.ua/>.

31. Откаленко О. Методика обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору /№ 2 (2022): Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/issue/view/2>

32. Облік у бюджетних установах : Навчальний посібник. / за ред. Леня В.С. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. 560 с.

33. Податковий кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI URL:
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

34. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою правління національного банку України від 29.12.2017 № 148 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>.

35. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 № 879 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

36. Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ від 02.04.2014 № 372 URL:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0426-14>

37. Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів : наказ МФУ від 02.03.2012 № 309 URL:
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12>.

38. Порядок складання бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів 24.01.2012 № 44 URL:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12/print1452685207818708#n611>.

39. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей від 22.01.96 № 116 URL :
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%>.

40. Постанова Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти від 23.04.2014 № 117 URL:
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/117-2014-%D0%BF>.

41. Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі: наказ Міністерства фінансів України від 28.02.2017 № 307 URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0384-17#Text>

42. Про затвердження форм карток і книг аналітичного обліку бюджетних установ та порядку їх складання : наказ ДКУ від 06.10.2000 № 100 URL:
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0747-00>.

43. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі від 29.12.2015 № 1219 URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16#n24>.

44. Колісник О.П., Замота І.О. Теоретичні та практичні аспекти обліку і аналізу дебіторської заборгованості у сфері інформації та телекомунікацій. *Modern Economics*. 2019. № 15. С. 108–113. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V15\(2019\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V15(2019)-15).

45. Которшикова О. Управління дебіторською заборгованістю на підприємстві [Текст] / *Економіка, фінанси, право*. 2017.– №7.– С. 23–25.

46. Кундря-Висоцька О.П., Москаленко О.В., Сулима М.О. Організація бухгалтерського обліку : навч. посібник. Київ : УБС НБУ, 2015. 298 с.

47. Левченко З.М. Організація бухгалтерського обліку розрахунків із дебіторами / *ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО*. Випуск # 9 / 2017.С.167-171

48. Махота А.В., Леонова Ю.О. Бухгалтерський облік та аналіз розрахунків із дебіторами / А.В. Махота, Ю.О. Леонова URL: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7044/202.pdf>.

49. Новицька Н.В. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку розрахункових операцій / *Економіка та держава*. – 2021. – № 12. – С. 96–99. 3

50. Облік в бюджетних установах / Безверхий К.Б – К.: Центр навчальної літератури. 2020. – 368 с.

51. Офіційний сайт Корпорації Парус URL: <http://parus.ua/>

52. Пономаренко Н.М. Організаційно-методичні аспекти обліку розрахункових операцій підприємства / *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. – Вип. 1(45). 2019. С. 116–120

53. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст]: навч. посіб. / Г. В. Савицька. — К. : Знання, 2004. — 654 с.

54. Свірко С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : методологія та організація [Текст] : монографія / С.В.Свірко ; Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. - К. : КНЕУ, 2006. - 243 с.

55. Свірко, С. В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах [Текст] : навч.посібник / С.В. Свірко. - К. : КНЕУ, 2003. - 380 с.

56. Сидоренко О.О. Визнання, класифікація та окремі аспекти обліку дебіторської заборгованості у суб'єктів господарювання. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 32. С. 449–45.

57. Супрунова І.В. Особливості організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості / І.В. Супрунова URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/download/36623/38693>.

58. Сурніна К.С. Удосконалення обліку дебіторської і кредиторської заборгованості промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.: 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» К.С. Сурніна. Луганськ, 2002. 19 с.

59. Цегельник Н.І. Формування облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості в системі розрахунків із покупцями / Облік і фінанси. – 2020. – № 4. – С. 77–81.

60. Чорнобривець М.М. Дебіторська заборгованість: сутність та причини виникнення М.М. Чорнобривець Європейські перспективи. – 2013. – № 10. – С. 181–185.

61. Шевченко Б.О. Теоретичні аспекти поняття «дебіторська заборгованість» Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського.

ДОДАТКИ

Додаток А

БАЛАНС
на 01 січня 2024 року

Форма №1-дс

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Основні засоби:	1000	1190074376	1078694328
первісна вартість	1001	30712944217	30712381522
знос	1002	29522869841	29633687194
Інвестиційна нерухомість:	1010	-	-
первісна вартість	1011	-	-
знос	1012	-	-
Нематеріальні активи:	1020	62202	62202
первісна вартість	1021	62202	62202
накопичена амортизація	1022	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1030	2245290	2523646
Довгострокові біологічні активи:	1040	-	-
первісна вартість	1041	-	-
накопичена амортизація	1042	-	-
Запаси	1050	4111832	2191616
Виробництво	1060	-	-
Поточні біологічні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1196493700	1083471792
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	197850	166917
Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:	1110	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-
Поточна дебіторська заборгованість:			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	932354	894474
за наданими кредитами	1130	-	-
за виданими авансами	1135	5700312	5273522
за розрахунками із соціального страхування	1140	518245	-
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	3932073	6076080
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:			
національній валюті, у тому числі в:	1160	23289914	10728862
касі	1161	1853	1809
казначействі	1162	23288061	10727053
установах банків	1163	-	-

дорозі	1164	-	-
іноземній валюті	1165	523363	1141202
<i>Кошти бюджетів та інших клієнтів на:</i>			
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-
<i>рахунках в установах банків, у тому числі в:</i>			
національній валюті	1176	-	-
іноземній валюті	1177	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-
Усього за розділом II	1195	35094111	24281057
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	-
БАЛАНС	1300	1231587811	1107752849

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ			
Внесений капітал	1400	745622244	745059549
Капітал у дооцінках	1410	1255943586	1255943586
Фінансовий результат	1420	-794784902	-914517450
Капітал у підприємствах	1430	-	-
Резерви	1440	-	-
Цільове фінансування	1450	2308903	2324528
Усього за розділом I	1495	1209089831	1088810213
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
<i>Довгострокові зобов'язання:</i>			
за цінними паперами	1500	-	-
за кредитами	1510	197850	166917
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-
<i>Поточні зобов'язання:</i>			
за платежами до бюджету	1540	423703	380536
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	-	315054
за кредитами	1550	-	-
за одержаними авансами	1555	-	-
за розрахунками з оплати праці	1560	441744	94281
за розрахунками із соціального страхування	1565	-	-
за внутрішніми розрахунками	1570	-	-
інші поточні зобов'язання, з них:	1575	143069	119018
за цінними паперами	1576	-	-
Усього за розділом II	1595	1206366	1075806
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1700	21291614	17866830
БАЛАНС	1800	1231587811	1107752849

Керівник (посадова особа)

Анатолій КОЛОТ

Головний бухгалтер
(спеціаліст, на якого
покладено виконання
обов'язків бухгалтерської служби)

Людмила ГОРЕЛІКОВ

Додаток Б**Розділ VII. Дебіторська заборгованість**

Найменування показника	Код рядка	Усього на кінець року	У тому числі за строками погашення		
			до 12 місяців	від 12 до 18 місяців	від 18 до 36 місяців
1	2	3	4	5	6
Довгострокова дебіторська заборгованість	650	166917	-	6062	4916
з неї: за кредитами, наданими з бюджету	651	166917	X	X	X
Поточна дебіторська заборгованість	660	12244076	12244076	-	-
з неї: за кредитами, наданими з бюджету	661	-	X	X	X

Списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості	(662)	<u>109296</u>
Прострочена дебіторська заборгованість	(663)	<u>1823518</u>
з неї:		
матеріали передано до суду, ведеться позовна робота		-
винесено рішення суду, виконавче провадження		-
проти дебітора порушено справу про банкрутство:		-
заборгованість заявлена та визнана		-
заборгованість заявлена та не визнана		-
заборгованість не заявлена		-
стосовно дебітора проведено державну реєстрацію припинення юридичної особи в результаті ліквідації		<u>327137</u>

